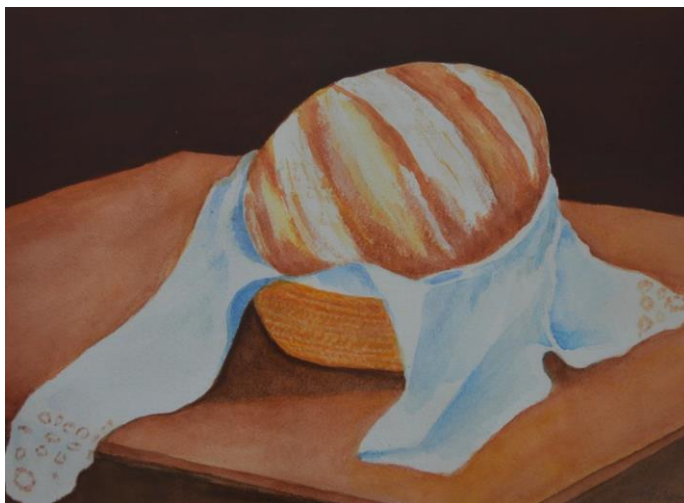

Francka Železnikar: Kruh, 2016. Študijski krožek slikarstva, mentorica Duša Jesih

Teklo je leto 2017

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje,
združenja za izobraževanje in družbeno vključenost

Ljubljana, januar 2018

Teklo je leto 2017

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Uredila: Dušana Findeisen

Oblikovala: Tanja Senica

Izdala: Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje,
združenje za izobraževanje in družbeno vključenost

Poljanska cesta 6, SI-1000 Ljubljana

Tisk: Stanko Pančur s.p., Ljubljana

Naklada 20 izvodov

Teklo je leto 2017

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje,
združenja za izobraževanje in družbeno vključenost

Ljubljana, januar 2018

Dragi bralci,

pred vami je zbirka, v kateri, tokrat v pisni obliki, objavljamo Elektronske novice, ki ste jih prejeli med letom. Ta zbirka naj prinese celostni vpogled v naše delovanje. V njej so zajete novice Mreže Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani, Inštituta za raziskovanje in razvoj izobraževanja in Inštituta za disleksijo, vseh štirih oddelkov Slovenske UTŽO. Prvi trije podpirajo predvsem naš glavni cilj: dajati vsebino, strokovno oporo, strukturo starejšim dejavnim državljanom, da z izobraževanjem in delovanjemboljšajo svoje življenje in življenje skupnosti. Na Slovenski UTŽO je izobraževanje delovanje, je dejavno staranje, je pot v dejavno državljanstvo v skupnosti.

V tej zbirki boste lahko brali o našem obsežnem delovanju na področju kulture (Festival znanja in kulture starejših, gledališke predstave, obujanje slovenske književnosti, pisanje literarnih zbornikov, slikarski katalogi, odkrivanje in posredovanje kulturne dediščine, sodelovanje na kulturnih dogodkih drugih partnerskih ustanov). Brali boste o povezovanju znanja, izobraževanja in kulture v dobro lokalnega, nacionalnega in evropskega razvoja.

Seznani se boste z rezultati naših, pa tudi drugih slovenskih in tujih raziskav, z novo razvitimi programi, z delovanjem kulturnih gladiatorjev ali drugih prostovoljcev (Punčka iz cunj, novinarstvo itd.).

Predstavljamo tudi nekatere programe, ki smo jih odprli javnosti: Podobe časa, Enajsta šola v knjigarni, Srečamo se v kinu, Gledališče ob petih, pa vaše razstave v naših prostorih, ali, denimo, v Slovanski knjižnici.

Brali boste o najvrednejših projektih, konferencah, dogodkih v slovenskem in evropskem prostoru, politikah starosti in staranja, o našem sodelovanju na teh dogodkih (EURAG). Spoznali boste projekte, ki so nas najbolj navdihnili, pa tudi tiste evropske projekte, ki jih vodimo sami: RefugeesIn/Begunski časi, Srebrna koda, Spodbujanje izobraževanja za tretje življenjsko obdobje/P3AE, Gradnja mostov za Evropo, SLIDE - Učenje s pripovedovanjem zgodb v digitalni Evropi, LearnersMot - kako z uporabo IKT sprožiti primarno motivacijo pri malo izobraženih starejših, Pridobivanje kompetenc starejših zaposlenih.

Spoznali boste delovanje Skupine za zagovorništvo mreže SUTŽO, Skupine za mednarodno izmenjavo študentov UTŽO, Skupine za razvoj srebrne ekonomije, njihove posvete in konference, rast samo-organizirane strukture Znaš, nauči drugega, pa tudi naše delovanje na področju politik, ki se dotikajo izobraževanja odraslih ali dejavnega staranja. Govor je tudi o usposabljanju, evalvacijskih pogovorih, v ta namen nastalem študijskem gradivu za člane mreže. In še marsikaj!

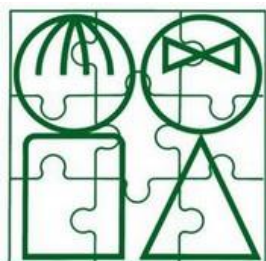
Dušana Findeisen, urednica

Novice U3-1 2017

Društvo Dvig - UTŽO Dragomer se sprašuje, če poznamo begunce

Pomembno vprašanje, kajti človeška narava je takšna, da zavrača neznano. Toda "čigar zgodbo poznamo, ni več tujec", pravi Slavoj Žižek. Tudi sicer bi nam zgodbe beguncev morale biti blizu, kajti "vso zgodovino naše civilizacije zaznamuje preseljevanje, prostovoljno ali prisilno. Tudi sami smo priseljenci." Študijski krožek *Begunci, ali jih poznamo* - deležen je sofinanciranja Ministrstva za izobraževanje - je izdal tudi svoj predstavitveni listič z zapisom misli gostujočih predavateljev. *Anica Mikuš Kos* pravi, da imeti malo nemalokrat pomeni dajati več in raje. 1,7 % prebivalstva lahko tvorijo priseljenci, sicer dežela pač ne more biti krščanska! Trdi Ervin Hladnik Milharčič. Uničevanje kulturne dediščine je uničevanje človeškega spomina, ki spominja na odmiranje možganov (prof. dr. Verena Vidrih Perko).

Umetnost združuje. Ustanove sprejemnice bi potrebovale več znanja

Ljubljana, 6. januar 2017

Učenci Zavoda Janeza Levca - prišli so v spremstvu vzgojiteljic - so si želeli spoznati UTŽO Ljubljana, vstopiti v njene prostore in srečati študente te univerze. Zvedavi mladi obiskovalci so gibalno in senzorno ovirani, zato njihovo vključevanje v javna okolja zahteva znanje tudi pri tistih, ki te mlade sprejmejo medse, četudi le za kratek čas. Kako uspešno je vključevanje mladih v druga okolja, je odvisno od intenzivnosti vključevanja, od zmožnosti mladih, na katerih je treba graditi in od ovir, ki jih morajo mladi in vzgojitelji premagovati. Spoznanje? Občasno vključevanje mladih zahteva več znanja ustanov sprejemnic in boljše poznavanje posameznikov, ustvarjalno iskanje skupnih področij in zmožnosti. Izhajanje iz tega, kar ljudje zmoremo in imamo radi. Učencem so na UTŽO Ljubljana predstavili zbornik slikarskih del Želve urednika mag. Mirana Eriča in keramične podobe, ki so jih izdelali »keramičarji« pod vodstvom mentorice Lučke Šiće. Obiskovalce in starejše študente sta najbolje združili pesem in risba.

Starost brez meja je virtualna konferenca Svetovne univerze 50+ Januar, 2016

Nastajajo webinarji skupaj s strokovnjaki iz vsega sveta. Veliko se lahko naučite, zveste, naredite skupaj. S tistimi, ki se prijavijo, sodelujejo strokovnjaki. Teme so teme starejših: zdravje, dobro počutje, tehnologija, inovacije, podjetništvo starejših, vloga mednarodnih institucij kot so UNESCO, Encore org. upokojitev, nega, potovanja, stanovanje, finance, mobilnost, aktivizem in ageizem, duhovnost. Med strokovnjaki za izobraževanje starejših je tudi *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica SUTŽO. <http://agewithoutborders.net/#speakers>.

Svilna pot je vse kaj drugega kot le pot trgovanja s svilo – Enajsta šola v knjigarni Ljubljana, 3. januar 2016

Svilna pot ni bila le pot trgovanja, marveč predvsem srečevanja, povezovanja, medsebojnih jezikovnih, kulturnih, religioznih, filozofskih, vrednostnih vplivov. Bila je srečanje civilizacij. *Mentorica*, izr. *prof. dr. Helena Motoh* je opozorila na vozlišča na tej poti, vozlišča, kjer so se vsi ti vplivi križali, podobno kot se danes križajo na avtocestnih postajališčih, le da so ti manj obsežni in bežnejši. Ob svilni poti so nekoč rasli polisi, jedro zahodnega vpliva. Kakšne so današnje geo-politične strategije Kitajske, ki do neke mere sledijo nekdanji svilni poti, tudi o tem je bil govor v tej Enajsti šoli. *Prof. dr. Jože Gričar* pa nas opozarja tudi na e-svilno pot.

Več: <http://eregion.eu/regions/new-silk-road/>

RefugeesIn cinema for refugges' social inclusion ali Begunski časi na SUTŽO

Spremljajte <https://www.facebook.com/ProjectRefugeesIN/> stran FaceBook in spremljali boste delo članic projekta Begunski časi in SUTŽO. V ospredju so nekateri koncepti: prebežniki, psihološki odnos do prebežništva, različnost kultur, medkulturno učenje,

dokumentarni film, vključevanje beguncev v družbo, premagovanje družbenih in individualnih stereotipov o beguncih. Ker se v projektih učimo tudi za mizo, smo kosili pod Plečnikovimi arkadami njegovih Mesarskih Žal (Ljubljanski trg) in v restavraciji Skuhna, ki jo vodijo begunci. V vseh primerih je šlo za srečevanje kultur. Pripravili smo tudi kratko vizuelno predstavitev uvajalnega sestanka projektnih partnerjev v Ljubljani (Karina Sirk). Naša naloga je zdaj preučiti litvansko, slovaško, češko, romunsko in slovensko filmsko zakladnico na temo begunstva in posledic tega pojava. Odkrivanje nas navdušuje. Projekt Begunski časi je projekt Erasmus+ in je deležen sofinanciranja Evropske unije.

Znanje o starejših bo odslej potovalo med Slovenijo, Latvijo, Litvo in Španijo Riga, 16.-17. december 2016

Z uvodnim sestankom v Latviji smo postavili temelje sodelovanju Slovenske UTŽO in projektnih partnerjev v projektu *Spodbujanje izobraževanja starejših nad 50 let*, P3AE (raziskovanje stanja v izobraževanju starejših). V teh državah ne poznajo celostnega izobraževanja starejših, ki bi obsegalo izobraževanje za *različne* skupine starejših in izobraževanje o njih, kampanjo za prepričevanje javnosti, raziskovanje področja, svetovanje za dejavno staranje, izobraževanje za dejavno državljanstvo, dialog državljanov, zagovorništvo, razvoj družbeno angažiranih izobraževalnih programov za starejše. V Latviji izobraževanje starejših zanima organizacijo, ki povezuje občine z nevladnimi

organizacijami, v Litvi je izobraževanje starejših na programu izobraževalne organizacije za odrasle, v Španiji prav tako. Posebnost Španije oziroma Katalonije je, da starejši sami skrbijo za svoje prostore, kar jih poveže v odgovorno skupnost. Imajo posebno znanje za umeščanje starejših invalidov na trg dela. Projekt je v okvirnem programu Erasmus+ in je deležen sofinanciranja Evropske unije. Na slovenski strani ga vodita *Dušana Findeisen* in *Karina Sirk*.

Skupnost dobrih sosedov in skupnostni pogled na starejše Beograd, december 2016

Beograd ima svojo "družbeno odgovorno občino" Staro mesto (srb. Opština Stari grad), ki tako kot nekatera nemška ali danska mesta redno prireja zборе krajanov, kjer ti razpravljajo o svojih skupnih potrebah. Sklad za človeka dostojno staranje *Dr. Laza Lazarević (pokojni gerontolog)* je občini predlagal, da se uresniči projekt *Ustvarjanje skupnosti dobrih sosedov*. Sosed je v Srbiji od nekdaj posebno vredna "institucija", tako da je projekt naletel na dobro kulturološko podstat za svojo rast. Skupnost dobrih sosedov zdaj šteje že 400 članov, med njimi trideset kulturnih, izobraževalnih, zdravstvenih, socialno-varstvenih ustanov, nekaj družbeno odgovornih podjetij, predsednikov hišnih svetov in posameznikov. Posebno mesto v tej občini, tudi izobraževalno in kulturno, je dano starejšim in starejšim strokovnjakov. (Vir. Lidija Jevremović)

Čemu služi zgodovina umetnosti? Ljubljana-Šempeter, 2016

Študenti umetnostne zgodovine na UTŽO Ljubljana pri mentorici dr. Rajki Bračun Sova so bili na študijskem izletu tudi v Šempetru. V antiki je tam vodila rimska cesta z Ogleja proti Ptuj. V okolici so imeli posestva rimski veljaki in upravniki iz Celeie in nekateri med njimi so svoje grobnice postavili prav v šempeterski rimski nekropoli. Študenti so prisluhnili mentoričini razlagi, ob tem različno razmišljali o tem, kaj jim kaj pomeni: »Bogatost teh reliefov«. »Te zgodbe so za razumevanje kasnejše zgodovine zanimive«. »Da je bila vzgoja naroda tudi v tem, da se narod česa boji!« »Zgodbe so po svoje poučne. Da potegneš kakšen dober moto ven.« »Meni je bilo zanimivo, kako so vse simbolno delali. Vse je imelo nek pomen. Zgodbe so poučne!« »Znaš sklepati, da če se je to nekoč zgodilo, da se lahko spet zgodi.« »Meni je bila vseč razlaga antičnih mitov. Prikažejo daljno zgodovino, nekaj, kar je daleč, daleč. Jaz se jih na novo učim.« »Ti miti so živi, se ponavljajo skozi zgodovino. So življenjski.« »Ti bogovi so imeli človeške napake.« »Pa kako je lepo izklesano! Pa kako so sestavili skupaj! To mi je bilo všeč.«

Pogled na starost in staranje s perspektive nemških politik Berlin, 2016

BAGSO (Nemško nacionalno združenje organizacij starejših) je nedavno organiziralo 11. Dan starejših 2015 v Frankfurtu. Naslednje bo leta 2018. V prilogi se nahajajo pregled organizacij starejših, nedavne pobude uresničene v Nemčiji, ter podatki o vlogi BAGSO v Evropi in

mednarodno ter Sedmo vladno poročilo o staranju. Poročilo bo izšlo leta 2016. Vsebovalo bo konkretne predloge za delovanje in vzdržne politike glede starejših v lokalnih skupnosti.

BAGSO- EN: <http://www.bagso.de/bagso-german-national-association-of-senior-citizens-organisations.html>

German Senior Citizens' Day 2015: EN brochure 2015: http://www.deutscher-senorentag.de/fileadmin/user_upload/redaktion/PDFs_und_Docs/Dokumentationen_Erklaerungen/WEB_BILDDOKU_DST_englische_fassung_Photographic_Record.pdf

The Seventh Government Report on Older People: <https://www.dza.de/en/policy-consulting/geschaeftsstelle-altenbericht/seventh-report-on-older-people.html>

(Vir: Elke Tilpeman)

Pričakovana življenjska doba je zelo različna *Camille Renard - Radio France*

Ko je moškemu na visokem vodilnem delovnem mestu 35 let, lahko pričakuje, da bo v povprečju živel še 49 let, delavec zgolj 42 let. Razlika med njima je torej šest let. Pri ženskah je pričakovana življenjska doba 3 leta več (52 let/45 let). Kakovost in dosegljivost zdravstvenih storitev je pri tem drugotnega pomena. Pomembnejše so delovne okoliščine, dolžina delovne dobe, skrb za lastno telo, prehrana in način življenja na splošno: uživanje alkohola, tvegano obnašanje, kažejo francoski podatki. Po podatkih ZPIZ pri upokojitveni starosti 65 let moški v pokoju preživijo v povprečju 18 let, ženske 20.

Prosti čas pomeni, da se lahko svobodno vključimo v karkoli

Če želimo povečati udeležbo v izobraževanju starejših, moramo razumeti njegovo vlogo predvsem z vidika tistih, ki se učijo (individualna motivacija, posebni družbeni in psihološki dejavniki v ozadju motivacije). Kako to, da se nekateri starejši vključijo v izobraževanje, drugi ne? Kakšna je pahljača motivov in koristi tega izobraževanja? Swindell (1993), Krajnc (2017) jih razporedita v dve skupini: *pridobivanje znanja* ali usmerjenost v dosežke, *pridobivanje odnosov* ali usmerjenost v osebo. Sem spadajo zanimanje za posebne teme, intelektualna spodbuda, iskanje pomena in splošna osebnostna rast. Zakaj ni več starejših vključenih? Razlago je iskati v socio-ekonomskih vzrokih, tj. negativnih izkušnjah s šolanjem v otroštvu in pomanjkanju sredstev. Izobraževanje starejših je pristočasna dejavnost, a prosti čas ni blago, prosti čas je v tem, da se lahko svobodno vključimo v dejavnosti iz katerega koli vzroka. Gre za izkustveni, razvojni in družbeni prosti čas starejših. Glej: Allison Miller, A. & Stafford, J. Education in a life course perspective: continuities and discontinuities. *Education and Ageing*, vol. 13, no. 3, 1998

Napovedujemo, vabimo

- 1.-2. februar, Sofija. Uvajalni sestanek projekta Srebrna koda. Udeležuje se ga Maša Bizovičar
7. februar ob 11.00, Ljubljana, Knjigarna Konzorcij, Slovenska 29. Enajsta šola v knjigarni.
Meta Kutin: So mostovi prostor življenja v mestu?
8. februar ob 12.00, Slovanska knjižnica, Einspielerjeva ulica 1: odprtje razstave »48 od 1623"
(študijski krožek Trgi, ulice in stavbe okrog nas, mentorica Meta Kutin)
9. februar ob 13.00, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6. Uvodno srečanje medgeneracijskih parov
Znaš, nauči drugega – kako skupaj do cilja? Prijave: masa.bizovicar@guest.arnes.si
- 10.- 12. februar, Beograd. Sestanek društva DANET. Dušana Findeisen, Marija Cizelj
15. februar ob 18.00, Kulturni dom Velenje. Jubilejni dogodek ob 30-letnici UTŽO Velenje.
Slavnostna govornica prof. dr. Ana Krajnc, predsednica SUTŽO

Novice U3-2 2017

UTŽO Velenje. Njenih trideset let Velenje, 15. februar 2017

Praznovanje je bilo navdušujoče, kajti bilo je praznovanje prav vseh in potrdilo je, da ljudje vseh generacij skupaj zmoremo več in veliko. V Domu kulture Velenje je sprva tekel video o zgodovini tamkajšnje UTŽO in mnenjih vidnih meščanov o njej. Himna Velenje je zadonela iz grl članov vseh glasbenih študijskih krožkov in zbora šolarjev Osnovne šole Antona Aškerca. Prebrali so poslanico prof. dr. Ane Krajnc, polno dvorano obiskovalcev pa je nagovoril župan Mestne občine Velenje Bojan Kontič. Marija Vrtačnik, predsednica UTŽO Velenje, je spregovorila o tem, kaj mislijo in čutijo starejši študenti. Nastopili so mnogi: starejši glasbeniki, mladi glasbeniki, vokalna skupina Petka, šolarji Osnovne šole Gorica. Likovni študijski krožek Perspektiva je prikazal prizore iz nekdanjega in zdajšnjega življenja starejših. Mladi so posneli video film o tem, kako univerzo doživljajo njihovi starši in stari starši.

Priložnostno publikacijo *Trideset let Univerze za III. življenjsko obdobje Velenje* so komentirale voditeljica prireditve dr. Nataša Terbovšek Coklin, Marija Vrtačnik in dr. Nena Mijoč, soustanoviteljica in prva predsednica UTŽO Velenje. 'Za prijatelje si je treba čas vzeti' so nazadnje v en glas zapeli vsi nastopajoči, obiskovalci so se jim pridružili. V preddverju so jih postregle študentke UTŽO Velenje z dobrotami, ki so jih pripravile same, s svojimi rokami. Srečno v prihodnost, Velenje! (Vir: Marija Vrtačnik)

Maske govorijo o svetu in o nas. Keramičarji dveh univerz na razstavi mask Krapina, februar-marec 2017

Skrivnostne, žalostne, igrive, pa tudi barvite maske so splet bivanja in podob bivanja. V gledalca upirajo svoj prodoren pogled, od katerega se pač ne more zlahka odmakniti. Govorijo o svetu in o nas, predvsem pa o tistih, ki so jih ustvarili, o članih študijskih krožkov keramike UTŽO Domžale in UTŽO Ljubljana, pod vodstvom njihove mentorice *Lučke Šičarov*. Maske si je moč ogledati v razstavnih prostorih Galerije mesta Krapina, Magistratska 25, od 7. februarja do 17. marca.

Birokracija pomeni vladavino procesov in pisarn Ljubljana, 28. februar

Birokracija pomeni vladavino pisarn, v institucionalnih strukturah ne vladajo ljudje, marveč procesi (Hannah Arendt). V abonmaju Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, v sodelovanju s kinom Komuna *Srečamo se v kinu* smo se tokrat vživeli v tematiko filma *Jaz, Daniel Blake* britanskega režiserja *Kena Loacha*. Film je ilustracija neoliberalizma, ki temelji na

nadzoru, kaznovanju, ki ruši socialno državo, si poskuša podrediti ljudi ... Zgodba je resnična in kot pravi Bertold Brecht »resnične zgodbe se nas dotaknejo, a to ni dovolj! Čas je, da se zjesimo in upremo.« **Naslednji zadnji torek v mesecu (28. marca) je na sporedu češki film Negovalka. Vabljeni!**

**V projektu P3AE za Slovenijo pričakovana, a zdaj tudi potrjena spoznanja
Ljubljana, Riga, Vilna, Reus, februar-marec 2017**

V Evropskem projektu *Promocija izobraževanja starejših nad petdeset let, P3AE*, smo partnerji, vsak za svoje okolje, pravkar zaključili tri raziskave. Prva raziskava je posvečena stanju izobraževanja starejših v Sloveniji, druga pogledom mentorjev na izobraževanje starejših, tretja pogledom starejših študentov. V anketo, ki je temelj tretje raziskave, se je nepričakovano vključila množica študentov SUTŽO. (Hvala, vsem!) Ugotovitve: večina študentov živi v gospodinjstvu s partnerjem in v mestu. Na SUTŽO stopnja formalne izobrazbe študentov vpliva na njihov izbor izobraževalne tematike, sprejemanje metod. Predhodno izobraževanje odraslih pomaga, toda 21 % je tistih, ki niso nikoli bili v izobraževanju odraslih, pa so se zdaj odločili za izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju. Starejši študenti si želijo predvsem znanja, nato odnosov, strukture časa. Za izobraževanje se odločijo sami, brez podpore drugih, še posebej ne sosedov! Prostočasne dejavnosti starejših zvečine ustrezajo stereotipom. Raziskava odpira vrsto novih vprašanj. Projekt sofinancira Evropska unija.

Skupinski potret z mentorico

**48 od 1623. Razstava budi vprašanja o družbeni vlogi žensk
Ljubljana, 8. februar 2017**

V Slovanski knjižnici je bila na ogled razstava študijske skupine Trgi, ulice in stavbe okoli nas (mentorica arh. Meta Kutin) 48 od 1623: ženske, ki so ljubljanskim ulicam dale svoje ime.

Razstava potrjuje staro tezo UTŽO in Hannah Arendt (Kondicija modernega človeka) o pomenu navzočnosti s skupnim delovanjem v javnem prostoru; o pomenu te za spletnje in vzdrževanje medsebojnih odnosov in politično delovanje oziroma so-odločanje vseh o javnih rečeh. Razstava povede občinstvo v spoznavanje vloge nekaterih izjemnih Slovenk, njihovih del (prispevala jih je Slovanska knjižnica). Obravnava neenakovredno javno vlogo moških in žensk in njihove podobe v javnem mestnem prostoru. Zgolj 48 "ženskih" ulic je v Ljubljani. Kje? Na mestnem obrobju, v industrijskih conah in v dokaj neurbaniziranih območjih. Kako ženske (ali starejše) odkriti, če so potisnjeni na rob? V kolikšni meri starejši odločajo o javnih rečeh? Ta in druga vprašanja budi ta razstava. Več v Dnevniku: <https://dnevnik.si/1042762444>

So mostovi prostor življenja v mestu?

Ljubljana, 7. februar 2017

Na to vprašanje so odgovarjali predavateljica arh. *Meta Kutin* in udeleženci Enajste šole v knjigarni. Mestni mostovi so redkeje tehnični dosežek, so pa nadaljevanje vredne estetske tradicije pomembnih mestnih zgradb. Tako tudi predstavljeni, nam znani Plečnikovi mostovi. Njihova vrednost je v ustvarjanju mestnega ambianta in brezčasne estetike, značilne za ves njegov opus. Ob posnetkih in v besedi so se navzoči sprehodili po mostovih v središču Ljubljane.

Projekt Srebrna koda je shodil v Sofiji. Kodiranja in Pitona se ni treba več bati

Sofija, 31. januar-2. februar 2017

Zmožnost branja, pisanja, razumevanja, kodiranja še nikoli doslej ni bila pomembnejša. Spreminja življenje nas vseh. Toda svet kodiranja (računalniškega programiranja) ostaja za mnoge nedosegljiv, če ne razumejo temeljnih konceptov kot so strežnik, programski jezik itd. Ko slišijo njim tuja poimenovanja programskih jezikov kot so HTML, Java Script, Python, se ustrašijo. To ni za njih, pravijo! Nasprotno bomo dokazali v projektu Erasmus+ *Srebrna koda* - deležen je podpore Evropske unije - ki vodi v pripravo učbenika, izvedbo tečaja in še marsikaj, predvsem pa v novo dejavnost Slovenske UTŽO. Uvodnega sestanka se je udeležila vodja projekta Maša Bizovičar.

Študijski krožek je preplet socialnih izkušenj, čustev in znanja Ljubljana, 2016

V diplomski nalogi *Značilnosti študijskih krožkov na UTŽO v Ljubljani*, Alenko Gabrielo Čeh zanimajo mentorji. Kako se nekdo usposobi in usposablja za to vlogo? Kaj opaža pri svojih študentih? Kako izobraževanje vpliva nanje in njihovo osebno rast? Mentorji odkrivajo izjemen pomen čustev v izobraževanju starejših »Najbolj mi je všeč, če jih lahko navdušim« »Mentor ni tam, da uči, marveč da usmerja in spodbuja«, »da pomaga premagati strahove«, trdijo. Alenka Gabriela Čeh odkriva pomen, ki ga mentorji pripisujejo tudi občutku lastne sprejetosti. Z mentorskim delom se večja zmožnost dojemanja drugačnosti drugega človeka, kar pomeni tudi srečanje s samim seboj. Mentorji porazdelijo odgovornost za učenje med študente. »Če imaš ljudi, ki hočejo prevzemati odgovornost nase, potem si razbremenjen. Si kot mentor skoraj na istem kot udeleženci«. Mentorji tudi podprejo dejavno staranje svojih študentov in njihovo integriranost v okolje. Odnos med mentorjem in študentom se ne zaključi ob koncu študijske ure ali leta. Podaljša se v življenje.

Zanimanje za srebrno ekonomijo. Ambasadorji na to temo na obisku na UTŽO Ljubljana, Ljubljana 22. februar

Srebrna ekonomija je dosti več, kot se na prvi pogled zdi. Nastaja v starajoči se in na znanju ter inovacijah temelječi družbi, a kljub temu je bila zasnovana na domnevni nemoči in odvisnosti starejših ter njihovi porabniški vlogi. »Starejših bo vse več, imeli bodo vse več potreb, ki jih bo veljalo zadovoljiti, evropskemu gospodarstvu gre vse slabše. Eureka! Odkrili smo novo tržno nišo«, slišimo. UTŽO se zgolj s takšnim pogledom na srebrno ekonomijo in na starejše ne more strinjati. Ni dober za nobeno generacijo! Skupina, katere nastanek sta spodbudila prof. dr. Ana Krajnc, predsednica Slovenske UTŽO, in njen za e-regijo zavzet in delujoč študent prof. dr. Jože Gričar, je k razmisleku sprva povabila štiri ambasadorje sosednjih evropskih držav. Skupino vodi študent UTŽO Dušan Snoj, nekdanji ambasador Republike Slovenije, ob sodelovanju dr. Tineta Stanovnika. Sedemindvajset študentov UTŽO je izrazilo željo, da bi v skupini sodelovali. (Vir: Ana Krajnc)

Sodelovalni video – Pripovedovanje zgodb s premičnimi slikami

Berlin, 2017

Sodelovalni video je ustvarjalna učna metoda, ki študente poveže med seboj, da pripovedujejo lastne zgodbe in izrazijo skupna vprašanja. Potreben je tudi teoretičen vpogled v značilnosti in vpliv sodelovalnega videa, potrebne so praktične vaje in filmski primeri. Študenti se učijo dokumentirati, samostojno snemati, pisati scenarij, menjati pogled, predelati konflikte, širiti obzorja, graditi mostove, Sodelovalne filmske projekte je moč umestiti v različne kontekste tudi v sodelovanju z raziskovalci, ki želijo sporočiti, zakaj in kako bi bilo moč doseči družbene spremembe ali denimo razvoj mesta. Vsakdo lahko vzame v roko kamero, ni potrebno znati brati in pisati. Sodelovalni video je zmeraj skupinski proces. Sodelovalni je v nastajanju in prikazu filmski publiki. Ustvarja solidarnost med udeleženi, izmenjavo znanja. Docentka Lisa Glahn se že dvajset let ukvarja s tem vprašanjem. Oglejte si njeno spletno stran, našli boste navdih za svoje delo.

Več: <http://myview-video.de/>

Duško, dolgouško ali pretirano prilagajanje mladih v komunikaciji s starejšimi

Socio-lingvistične študije kažejo, da se govorica v stiku s posameznimi skupinami starejših lahko spremeni. Pojavi se poenostavljen govor (baby-talk). Zdravniki, denimo, se k starejšim obračajo različno (Kreps, 1986). Kolegico, redno profesorico z beograjske univerze je tako mlad zdravnik sprva nagovoril z "Legni, majko", negovalec v domu starejših pa nekdanjega ministra Dušana X z Duško, dolgouško ... Predvidevanje hendikepa pri starejših se lahko konča v preveč glasni in preveč razločni govorici mladih (medicinske sestre danes celo vzgajajo tako!). Govorica tudi lahko postane pretirano direktivna in ukazujoča. Vendar napake ne smemo iskati zgolj pri mladih, gre za pomanjkanje odnosne kompetence na obeh straneh in v vsakem pogovoru, pa za skupno konstruiranje in pogajanje obojih, mladih in starih. *Teorija prevelikega prilagajanja govorice starostni skupini* kaže, kako se govorica mlajših lahko pretirano prilagodi stereotipni sliki o starejših (ustrezala bi morebiti starejšim, ki imajo malo socialnih stikov), kar je postalo pomembno področje socio-gerontoloških in lingvističnih raziskav. Glej: Coupland, N. et al (1991) *Language. Society & The Elderly*, Oxford: Blackwell.

Napovedujemo, vabimo

Zbor članov Združenja SUTŽO.

15. marec 2017 ob 16.30, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, Poljanska 6

Uvodno srečanje članov skupine za razvoj srebrne ekonomije.

16. marec 2017 ob 13.00, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, Poljanska 6

Srečamo se v kinu: Negovalka (češki film).

28. marec 2017 ob 10.00, Kino Komuna, Cankarjeva 1.

Podobe časa: Slovenci v Tržaškem primorju nekoč in danes (predavanje Brede Stele).

29. marec 2017 ob 10.00, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, Poljanska 6

Usposabljanje računalniških mentorjev v mreži SUTŽO za delo s portalom e-uprava.

30. marec 2017 ob 9.00, Ministrstvo za javno upravo. Prijave: masa.bizovicar@guest.arnes.si

Narodni muzej Slovenije vabi k ogledu razstave **Skrivnost lože: prostozidarstvo na Slovenskem**. Razstava je odprta je do 14. maja, vodijo kustosi NMS.

Več: http://www.narmuz-lj.si/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=34&Itemid=52&lang=sl

Novice U3-3 2017

Razumeti, braniti, graditi položaj starejših tudi s 4. mednarodnim festivalom znanja in kulture starejših

Šmarje pri Jelšah, 20. april 2017

V so-organizaciji Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in Knjižnice Šmarje - katere del je tamkajšnja UTŽO - in pod pokroviteljstvom predsednika države RS se je odvil 4. bienalni mednarodni festival znanja in kulture starejših (UTŽO iz regije, UTŽO Zagreb, UTŽO Ljubljana, ZDUS, Združenje invalidnih oseb, organizacija starejših iz Gradca in njena predstavnica Gertraud Dayé). Festival je v imenu predsednika države uvodoma nagovoril akademik prof. dr. Boštjan Žekš, nato še Jožef Čakš nekdanji župan Šmarja, zdaj direktor knjižnice, podžupan Davorin Vrečko, prof. dr. Ana Krajnc, predsednica SUTŽO. V nagovorih se je zmeraj znova odpirala problematika sodelovanja starejših v družbenem, kulturnem in ekonomskem razvoju (tudi srebrni ekonomiji). Položaj starejših je kot položaj žensk. Ni umeven sam po sebi! Treba ga je nenehno braniti,boljšati, graditi z dosežki. Pred našimi očmi se je odvila paleta dramskih, vizuelnih, glasbenih dogodkov, učnih in raziskovalnih dosežkov starejših. Po predavanju Gertraud Dayé, predstavnice starejših v Združenih narodih, so se na Svetu mreže Slovenska UTŽO odprla vprašanja naše lastne vloge pri spreminjanju našega

položaja na temelju sodelovanja in solidarnosti. Prostovoljci UTŽO Šmarje so dokazali, da je vse mogoče. Prispevali so delo in radost za ta festival.

Več: <http://www.rtvsl.si/blog/janez-platise/4-mednarodni-festival-znanja-in-kulture-starejsih-v-smarju-pri-jelsah/115258>

Senovo 1935

Krušna peč v Senovem je bila javno dobro

Krško, april 2017

UTŽO Krško je bila v okviru Ljudske univerze Krško ustanovljena leta 1999, že tretje leto pa tam teče študijski krožek *Spoznajmo kraje v svoji okolici*. V študijsko skupino so se povezali vedoželjni, motivirani, izkušeni starejši študenti, mentorica in še kdo, ki drug drugemu darujejo znanje. Občasno sodelujejo v študijskem programu tudi vabljeni poznavalci lokalnih krajev ali predelov: Polona Brenčič (Zdole), Slavko Šribar (središče Krškega), Tatjana Umek (Senovo), kjer živijo »res srčni ljudje«. Profesor Toni Petrovič je njeno trditev potrdil. Skupino je vodil po osnovnošolski geološki zbirki, ki vsebuje kamnine iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije, kamnine iz premogovnikov, plod izmenjave artefaktov in znanja med šolami. Leta 1796 je podkovski kovač v okolici odkril premog in Senovo ima tako rudarsko zgodovino, osnovna šola Senovo pa celo svoj, pravi pravcati »premogovniški rov«. Za nameček je študijski krožek odkril krušno peč v Senovem, ki je bila pred drugo svetovno vojno javno dobro, na voljo vsem gospodinjam v »uradniški koloniji«. V obnovljeni peči še danes pečejo domači kruh. (Vir: Zdenka Horvat)

Foto: študijski krožek za fotografijo, UTŽO Žalec

Velikonočni piškoti po babičino na UTŽO Žalec Žalec, april 2017

Ker je izobraževanje na UTŽO usmerjeno hkrati k osebnim in družbenim ciljem in je v podporo lokalnemu razvoju, ker mora biti znanje starejših vidno, se tudi UTŽO Žalec povezuje z drugimi organizacijami in podjetji v kraju. Njihova socio-kulturna animacija prodira tja, kjer so ljudje in v vse pore življenja v kraju. Na Dan zdravja se je sodelovanje s šolami, vrtci in 130 otroki še okrepilo.

Prisluhnili so »sošolcu«

Tako živijo, odprti za znanje, doživetja in nove člane Ljubljana, april 2017

Veliko je bilo življenjskih in drugih sprememb, članov je zdaj malo, ker pa je študij na UTŽO *način življenja*, ker v skupini vladajo tesni odnosi, ker program mentorica profesorica *Marjeta Savnik Tuma* oblikuje skupaj s to *študijsko skupino nemškega jezika*, je njeno jedro trdno. Programske vsebine dopolnjujejo s samostojnim delom, raziskovalnim učenjem, predstavitvami na terenu (Krakovo in Trnovo, živalski vrt, po poteh kulturne dediščine, obisk Goethejevega inštituta, študijski obiski Krasa, Devina, Rilkejeve poti). Našteto je - rekli bi - dodatna, pristočasna, a študijska dejavnost. (Vir: Karolina Jarc in Mire Steinbuch)

V Enajsti šoli: Interpret naj besedilo udomači in ga naredi "berljivega"

Ljubljana, 4. april 2017

V Enajsti šoli v knjigarni, programu UTŽO Ljubljana za javnost, je profesor *Tomaž Gubenšek* (mentor za umetnost pripovedovanja) poudaril pomen pripovedovalčevega glasu in interpretacije. Koliko lahko govorci poseže v besedilo, koliko naj bo pri tem osebno? Nekoč vzvišeno pripovedovanje naj bo danes čim bolj preprosto in nevtrarno, naj vzpostavi stik z resničnostjo. Ni vseeno ali govorimo na radiu (le glas), TV (glas, kretnje, telo), ali smo na odru sami ali ne. Delo govornika je predvsem raziskovanje in interpretacija proces: raziščemo ozadje besedila, spoznavamo pisca, beremo tiho, vzpostavimo odnos do besedila, beremo glasno. Bolje je to delo opravljeno, bolj pritegne poslušalca. Ne smemo govoriti hitro, površno, premori so odločilni, ne smemo udušiti, kar je avtor želel povedati. Interpret se mora dobro počutiti v svoji vlogi, saj občinstvo to čuti in opazi. Ni vseeno, komu govorimo: mladim, starim, izobraženim itd. (Vir: Alijana Šantej)

Starejši se učimo. Izobraževanje starejših v teoriji in praksi v Trubarjevi hiši literature Ljubljana, 12. april 2017

Nova strokovna monografija *prof. dr. Ane Krajnc* je bila v Trubarjevi hiši literature predmet pogovora med njo in andragoginjo *Alijano Šantej*. Že naslov dela pokaže, da avtorica izobraževanje in doživljanje starejših obravnava "od znotraj", kot soustvarjalka in "vpletena očividka". Delo obravnava družbo kot okvir staranja in izobraževanja, pa tudi nastanek, razvoj in organizacijo SUTŽO ter izobraževanje starejših v drugih ustanovah. Seznanimo se z vlogo mentorjev, mentoriranja, vlogo animatorjev, pomenom primarne socialne skupine. Spoznamo vprašanje programiranja in izvajanja izobraževanja starejših, pa tudi vprašanje evalvacije. Spoznamo razlike med izobraževalnimi publikami. Avtorica obravnava motivacijo starejših za izobraževanje, tudi z vidika transakcijske analize in opozori na nujo

prepoznavanja stereotipov o starejših. Delo je pisano v poljudnem jeziku, kajti, »če je jezik vzvišen, se nazadnje pokvari tudi življenje samo.« (C. G. Jung)

Izsek iz katalonskega časopisa pripoveduje o SUTŽO

Krasni novi svet ali medkulturno učenje v Reusu

Reus, 3.-5. april 2017

Ko sta svojim študentom francoskega, španskega in angleškega jezika ter transakcijske analize pripovedovali o projektu P3AE, s katerim SUTŽO prenaša znanje o izobraževanju starejših v baltiške države in Katalonijo, sta se dve mentorici SUTŽO znova vprašali, kaj je medkulturno učenje. Tisto, ki ga pridobivamo v šolah, poznamo. Pa zunaj šole?

Najdragocenejša so stališča, vrednote, ki jih pridobimo, preobrazimo ali okrepimo. Stereotipi, ki onemogočajo učenje, padajo. V stiku z drugo kulturo. Pomembni so zgledi. Srečanja z živimi ljudmi, spoznavanje njihovih zgodb, preverjanje, do katere mere je naše znanje emocionalno obarvano, do kakšne mere je validno. *Karina Sirk, Marija Cizelj in Dušana Findeisen* so v Reusu imele obilo priložnosti za medkulturno učenje. Spoznale so centre državljanov, kjer imajo ustanove, kot je pri nas SUTŽO, svoj brezplačen sedež in predavalnice. Zvedele so, da izobraževanje ni obdavčeno, spoznale so dobro zasnovana socialna stanovanja v središču mesta. V Reusu so vozniki avtobusov tudi paraplegiki in tetraplegiki, vse ovire v mestu so odstranjene, avtobusi pa prirejeni za invalidne osebe. Bolnišnica, ki spominja na arhitekturno stvaritev letališkega poslopja, jih ni prepričala, kljub funkcionalnosti, avtomatizaciji postopkov, robotov, ki tam opravljajo vsakdanja dela. Krasni novi svet, bi dejal Aldous Huxley. Predstavnice SUTŽO so sprejeli mestni svetniki, novinarji so obsežno komentirali projekt P3AE in Slovensko UTŽO. Projekt sofinancira Evropska unija. (Vir: Dušana Findeisen)

Na Inštitutu za disleksijo prof. dr. Pirtošek o branju, pisanju in disleksiji **Ljubljana, 20. marec 2017**

Na Inštitutu za disleksijo pri SUTŽO je prof. dr. Zvezdan Pirtošek v predavanju *Možgani, evolucija in branje* predstavil nevrološki pogled na evolucijo branja in mehanizme disleksije. Zvedeli smo, da sta branje in pisanje evolucijsko precej mlajša možganska procesa, kot sta denimo hoja ali govor; branje in pisanje prevzame tisti del možganov, ki je bil pred tem zadolžen za prepoznavanje obrazov, ob tem pa morajo pri branju in pisanju sodelovati še številni drugi deli možganov, zaradi česar je tudi vrst disleksije veliko (odvisno, kateri del možganov se je slabše prilagodil na nove funkcije oziroma na sodelovanje pri branju in pisanju). Da bi lahko brali, moramo imeti vrsto razvitih in medsebojno usklajenih možganskih sistemov. Gre za vidni, fonološki, semantični sistem ter sistem za vzdrževanje pozornosti. Ker je od povezovanja teh možganskih sistemov minilo šele 5000 let - evolucijsko je to izjemno kratka doba - pri nekaterih prihaja do težjega povezovanja med njimi, posledično pa tudi do težav z branjem in pisanjem. (Vir: Polona Kelava)

Nas znanje o kodiranju, računalniškem programiranju res plaši? **Ljubljana, april 2017**

Anketni vprašalnik, ki smo ga na SUTŽO razvili znotraj projekta Erasmus+, imenovan *Srebrna koda*, ima namen preveriti obstoječe znanje o računalniškem programiranju oziroma kodiranju in zanimanje zanj. Zvečine ljudi vseh starosti zavračamo kodiranje, kot nekaj, kar je nad našimi zmožnostmi. Stereotipi o učenju starejših nam vsiljujejo mnenje, da to področje starejših ne zanima. Pa jih, se je izkazalo. V pripravi je izobraževanje znotraj projekta *Srebrna koda* (sofinancira ga Evropska unija). Ob projektu se odpira vrsta vprašanj: vloga algoritmov v ozadju programov? Do kakšne mere nas svet računalništva zaziblje v virtualni svet? Človek prihodnosti bo živel v elektronskem svetu. To ni utopija, kajti tehnologije že obstajajo. V pripravi je interkonektivnost teles. Fizično telo nam tako ne bo več postavljalo meja. Miselne zmožnosti presoje in odločanja bodo postale bistvene. V maju bo prihodnje transnacionalno srečanje tega projekta v Ljubljani.

IncluCamp ali tabor inkluzivnosti

Umetnost in kultura omogočata, da se med seboj srečajo ljudje različnih zanimanj in nagnjenj, da se med njimi godi izmenjava, da doživijo vključenost. A v skupinah se ne zgodi le srečevanje, zgodijo se tudi ovire. Kubia (Nemčija) je odprla tabor inkluzivnosti (IncluCamp), povezala je nosilce kulturnih praks, oblikovanja, kulture. Tako je nastal BarCamp, konferenca, katere program pripravljajo sodelujoči sami. Vsakdo prispeva 45 minut dogajanja.

Predstavitev projektov, izmenjava informacij, okrogle mize in odzivi občinstva.
"Nediskriminirano govoriti in pisati", "Knjige za slabovidne", "Več čutne postaje v muzejih",
"Oblikovanje muzejev z vidika dostopnosti", "Tematiziranje in uveljavljanje uspešnega
oblikovanja za vse" so le nekatere od doslej predlaganih tem. Kubia vas vabi, da se
InlcuCampa v Dortmundu udeležite.

Več: <https://barcamptools.eu/inklucamp>

Napovedujemo, vabimo

Enajsta šola v knjigarni Konzorcij: Javorca, kraj spomina (mag. Dušan Kramberger, mag.
Damjana Fortunat Černilogar, Maša Klavara)

Torek, 9. maj, ob 11.00, Mladinska knjiga, Slovenska cesta 29, Ljubljana

Abonma Filmska srečanja ob kavi: Gospod sodnik (francoski film)

Sreda, 10. maj, ob 10.00 in 15.00, Mestni kino Kinodvor, Kolodvorska 13, Ljubljana

Z znanjem do dejavnega državljanstva (mentorica mag. Alenka Oven)

Četrtek, 11. maj, ob 16.00, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6

Mednarodno srečanje partnerjev projekta Begunski časi (RefugeesIN)

17.-20. maj, Dublin

Abonma Gledališče ob petih: Republika Slovenija

Torek, 23. maj, ob 20.00, Slovensko mladinsko gledališče, Vilharjeva 11, Ljubljana

Mednarodno srečanje partnerjev projekta Srebrna koda (Silver Code)

25.-26. maj, SUTŽO, Ljubljana

Abonma Srečamo se v kinu: Gospodarica orlov (koprodukcija Velika Britanija, Mongolija,
ZDA)

Torek, 30. maj, ob 10.00, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

Drugi posvet SUTŽO o srebrni ekonomiji

Torek, 6. junij, ob 10.00, SUTŽO, Poljanska 6, Ljubljana

Mednarodna konferenca "Razvoj profesionalnog identiteta edukatora uključenih u
obrazovanje odraslih" (predavanje prof. dr. Ane Krajnc)

14.-16. junij, Filozofska fakulteta Rijeka in organizacija za izobraževanje odraslih DANTE,
Reka

UTŽO v Tednu vseživljenjskega učenja. Vabljeni!

Skodelica brez kave. Razstava keramičnih izdelkov UTŽO Ljubljana in UTŽO Lipa Domžale (mentorica Lučka Šičarov)

Razstavo si lahko ogledate od 5. do 21. maja.

Cankarjev dom Vrhnika, Galerija, Tržaška cesta 25

Šiška, prva vas ljubljanska. Predavanje v ciklu Podobe časa

Predavateljica Dušica Kunaver.

Sreda, 17. maj, ob 10.00 uri

UTŽO Ljubljana, Poljanska 6

Univerza za tretje življenjsko obdobje na Paradi učenja

Sreda, 17. maj, od 10.00 do 17.00 ure

Kongresni trg Ljubljana

Zdravi in varni v svojem domu. Predstavitev raziskovalne naloge študijske skupine Dom, kultura bivanja, oprema in prenova (mentorica Barbara Železnik Bizjak)

Četrtek, 18. maj, ob 14.00 uri

UTŽO Ljubljana, Poljanska 6

Novice iz narave: Morje. Razstava študijskega krožka Narava – znana neznanka (mentorica dr. Staša Tome)

Razstava je na ogled od 25. maja do 31. julija.

Biološka vitrina četrtertletja, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, Ljubljana

Jeklene magnolije. Gledališka predstava študijske skupine Igra-predstava (mentorica Barbara Pia Jenič)

Ponedeljek, 19. junij, ob 20.00 uri,

Šentjakobsko gledališče, Vodnikov trg 5, Ljubljana

Novice U3-4 2017

Mislite, da ste zato, ker ste starejši, vredni manj kot drugi?

ZDA, 2017

"Mislite, da ste zato, ker ste starejši, vredni manj kot drugi?", sprašuje ameriška pisateljica in aktivistka *Ashton Applewhite* na svoji spletni strani in v blogu ter v svojem delu *Manifest proti starizmu* (angl. *A Manifesto against ageism*). Večina odgovarja, da ne. "Smo bolj zanimivi sogovorniki, svetovalci, misleci, manj smo depresivni, znamo bolje poslušati, vzdrževati odnose, veseli nas lepota, ločimo bistveno od nebistvenega itd.". Če je temu tako, potem je staromrznost neutemeljena." Trditev je staromrzna, če temelji zgolj na kriteriju starosti", pravi *Ashton Applewhite*: za nekoga pravimo, da ni

lep, da ni pameten, da ni spreten zgolj zato, ker je star. Preprosto mu pripišemo te lastnosti. "Ti ne veš", je dejala deklica babici. "Zakaj ne?" "Zato, ker si stara." Deklica je posrkala staromrzno družbeno mnenje, da so starejši za časom, da jim je tehnologija poslednja skrb, da niso zanimivi, spretni ali vedni itd. "Mi nismo nikomur zanimivi, še sami sebi ne!", so družbenemu mnenju ustrezno v raziskavi projekta 80+ izjavljali respondenti. Zakaj starizem? Ker ne maramo starostnih izgub, upadanja biološke moči, lepote? Ali je morda starizem družbeni konstrukt, ki naredi starejše za "družbene grešne kozle", krive za vse, kar v družbi ne gre, ki omogoča tistim, ki so na oblasti, da oblast zadržijo, namesto, da bi sredi dolgožive družbe uporabili domišljijo in prilagajali institucije in socialne vloge starejšim. Starejšim očitajo, da so hedonisti, da so družbeno breme, a zakoni jim povedo, česa vsega ne smejo delati. Resnici na ljubo smo za starizem krivi starejši sami, če pristanemo na družbeno podrejenost in nevidnost. Proti pojavu se velja boriti. Starizem analiziramo tudi v študijskem krožku *Moji starši so stari* na UTŽO Ljubljana. V knjižnici SUTŽO najdete naše številne prispevke na to temo. (Vir: Nives Ličen)

Več: <http://www.utzo.si/wp-content/uploads/2017/01/TEKLO-JE-LETO-2016.pdf str.24>
<https://thischairrocks.com/>

Osebnost se v poznejših letih življenja razvija nepredvidljivo divergentno

Levinson, ki je dopolnil *model vseživljenjskega razvoja* Erica Eriksona, trdi, da je naše *notranje življenje odvisno od pomenljivih odnosov z različnimi ljudmi v zunanjem svetu*, tistih, ki jih zadržimo ali razširimo skozi življenje. Poudari, da se Jaz razvija zaradi fizioloških in psiholoških sprememb, zaradi spremenjenih socialnih vlog in pomembnejših življenjskih tranzicij. Novejše empirične študije niso dale dovolj poudarka *konceptu spreminjanja* v poznejših letih življenja, toda študije nekaterih raziskovalcev pokažejo, da se osebnost v starosti razvija v enaki meri, a tudi manj predvidljivo kot v mladosti (Specht, Luhmann and Geiser, 2014). Študije so ovrgle trditve psihologov, da se osebnost skozi življenje zlagoma stabilizira.

Potret starega slikarja, 19. st., akvarel

»Kultura starejših moških v po-poklicnem obdobju«

Nemško zvezno ministrstvo za kulturo je razvojna sredstva za leto 2018 namenilo kulturnemu delovanju starejših moških v po-poklicnem obdobju (nem. "Kultur für Männer nach der Berufsphase"). "Starejši moški se manjkrat pojavljajo v kulturi", pravi nemška ministrica za kulturo in kulturna ponudba jih zaobide. Še posebno pomembno bi bilo njihovo kulturno delovanje na podeželju ter razvoj inkluzivnih projektov. Sredstva so namenjena neodvisnim kulturnim ustanovam, nevladnim organizacijam, centrom za socialno delo, ki pripravijo vsaj en projekt za starejše moške. Morda bo ta novica spodbudila Ministrstvo za kulturo RS, da nameni sredstva posebej za starejše moške in ženske, katerih število se večja.

Foto: Janez Platiše

Posvet Vseživljenjsko učenje, delo in razvoj - temelj srebrne ekonomije Ljubljana, 6. junij 2017

Skupina za razvoj srebrne ekonomije pri Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje je pripravila posvet z gornjim naslovom. O temi so razpravljali predstavniki vlade, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Obrtne zbornice Slovenije ter upokojeni strokovnjaki SUTŽO in ZDUS. Srebrna ekonomija naj bi bila posebna ob dejstvu, da bodo baby-boomerji verjetno imeli posebne potrebe kot so drugačno stanovanje, potovanja zunaj sezone, nova tehnologija za različne storitve, prehrana, dobro počutje, finance, transport, izobraževanje in zaposlovanje itd. Vplivali bodo na ekonomijo »ustvarjalnih in starejšim prijaznih mest«. Po upokojitvi, za katero se Slovenci pogosto odločamo le zaradi odnosov na delovnem mestu, »nastopi čas izbire«, pravi *Mirjam Bevc Peressutti*. A kako bomo živeli v pokoju, je odvisno predvsem od naše osebnosti in lastnosti, od prilagoditve miselnosti, trdi psiholog *prof. dr.*

Janek Musek. Srebrna ekonomija vpliva na javno in individualno porabo različnih skupin starejših in Evropa si obeta postati vodilna sila srebrne ekonomije v svetu (*dr. Dušana Findeisen*). Stare paradigme niso ustrezne, potrebujemo nove, sredi novih oblik dela in prekarnosti, ki je vgrajena v današnji način gospodarjenja in življenja v družbi in je tudi dobra, ker hkrati pomeni prepotrebno delovno prožnost (*prof. dr. Ana Krajnc*). Zdajšnja delovna zakonodaja je glede dela upokojenih dokaj omejujoča, a starejši so kapital, ki ga velja "izkoristiti, a ne izkoriščati", je pridal moderator *Dušan Snoj*. Slovenci smo nadpovprečno delavni, zato dela ni mogoče grobo prekiniti in denimo obrtnikom prepovedati delo po upokojitvi (*Branko Meh*). V ZDA, na primer, ni določene upokojitvene starosti, je povedal akademik *prof. dr. Boštjan Žekš*, saj so starejši kapital, ki sestoji iz znanja in izkušenskega znanja, in ne smemo ga izgubiti. Spremenila se bo arhitektura pokojninskega sistema, je poudaril *Dušan Kidrič*. *Dr. Andraž Rangus* je spregovoril o Beli knjigi o pokojninah in bližnji pokojninski reformi. *Marija Pukl* je predstavila Strategijo dolgožive družbe, *Teja Dolgan* pa vlogo vseživljenjskega učenja v zaposlovanju starejših. *Prof. dr. Jože Gričar* je zbral nekaj primerov delilne ekonomije (skupaj uporabljamo predmete, storitve itd.), kajti srebrno ekonomijo je treba postaviti na trdna tla, da kmalu nastane kaj praktičnega tudi z znanjem in delom starejših. Takšno je tudi mnenje SUTŽO, ki svoje člane izobražuje, da lahko delajo kot kulturni mediatorji v javnih ustanovah, pripovedovalci v domovih starejših in drugod, na linijah za samopomoč, v društvih, botaničnem vrtu itd. Da v ta namen potrebujejo znanje, je odveč posebej poudariti.

Programu Starejši za starejše nagrada Državljan Evrope

Junij, 2017

Evropski parlament je program Starejši za starejše, ki poteka v koordinaciji Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS), izbral za prejemnika nagrade Državljan Evrope za posebne dosežke za leto 2017. Slovesna podelitev nagrade bo oktobra v Evropskem parlamentu v Bruslju, pred tem pa tudi v Sloveniji.

Njenih dvajset let - slovesnost ob jubileju Društva LIPA, UTŽO Domžale

Domžale, 7. junij 2017

Vrstijo se okrogle obletnice univerz za tretje življenjsko obdobje, najpogostejše nevladnih organizacij. Da so sebi zagotovile trajanje, pomeni, da temeljijo na dobro izoblikovanem poslanstvu, vpetosti v razvoj kraja in skupnosti, prostovoljcih, dejavnih članih, strokovnem delu in predvsem zanesenosti mnogih. Povedano vsekakor velja za Društvo Lipa, UTŽO Domžale. Uspešnost te sta potrdila tudi jubilejni Bilten, ki so ga izdali in svečana akademija ob navzočnosti župana *Tonija Dragarja*, profesorice *Ane Krajnc*, predsednice SUTŽO in *Marije Pukl*, predstavnice Vlade RS. V svojih nagovorih so poudarili pomen učenja in delovanja članov Društva LIPA. Sledili sta predstavitev dosežkov študijskih skupin in

kulturna prireditev, na koncu pa še druženje vseh. Pozornosti in zahvale je bila deležna predsednica *Metka Zupanek*, predstavil pa se je tudi novi predsednik *Marjan Ravnikar* - skupaj sta se poimensko zahvalila za sodelovanje najbolj zvestim in dolgoletnim sodelavcem društva. Čestitkam se pridružujemo.

Več v video posnetku: <https://www.youtube.com/watch?v=tVk-lcBeUw4&t=3798s>

Skodelica z razstave

Kaj bi Cankarjevi dnevi 2017 brez skodelic, četudi brez kave?

Nedavno so v Galeriji Cankarjevega doma na Vrhniki zaprli razstavo študijskih krožkov za keramiko UTŽO Domžale in UTŽO Ljubljana pod vodstvom mentorice keramičarke *Lučke Šičarov*. Naj bo skodelica prazna ali polna, zmeraj simbolizira bližino sočloveka in toplino ... doma. Skodelice so skromne ali bahave, razigrane, tudi mavrično obarvane. (Vir: Bojana Žokalj Jesih)

Pojdem na Koroško gledat, kaj delajo Ravne na Koroškem, maj-junij 2017

V razstavišču Koroške osrednje knjižnice so v okviru Tedna vseživljenjskega učenja odprli razstavo del študijske skupine »Likovno ustvarjanje 2016/17« pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem, letos pod mentorstvom akademskega slikarja Benjamina Kumpreja. Starejši študenti te univerze sleherni maj - to je že tradicija - postavijo na ogled svoje stvaritve in tako v krogu obiskovalcev, družine in prijateljev zaključijo študijsko leto. Pomembno je izstopiti v javnost, se preveriti o očeh javnosti. To na Koroškem vedo. (Vir: Ana Pavše)

Vezi darovanja. Učna pomoč prikrajšanim učencem prihaja z UTŽO Grosuplje Grosuplje, junij 2017

»Ko me je konec šolskega leta lani vsa navdušena poklicala učenka in se mi zahvalila za pomoč, je rekla še: »Letos pa ne bom imela nobenega popravca!« Ko mi je težko, se spomnim na ta trenutek in svet postane lepši» pravi »stari inženir« Tone z UTŽO Grosuplje, ki pomaga, da se znanje starejših prelija k mladim, še posebej tistim, ki nimajo enakih možnosti kot drugi. »Ne bo držalo, da delam zastoj! Družim se z mladimi, v tem je poseben čar. Osmišlja mi to inštruiranje fizike in matematike moja stara leta».

S kodiranjem proti stereotipom o starejših v projektu Srebrna koda Ljubljana, 25-26. maj 2017

Drugo transnacionalno srečanje tega projekta (ERASMUS+ K2), ki ga sofinancira Evropska unija, se je odvijalo v Ljubljani ob pomoči gostoljubne *Trubarjeve hiše literature*. Pregledali smo opravljeno delo, ga uskladili s projektno prijavo (to je najtežje, kajti ko projekt raste, se pokažejo nova spoznanja in potrebe!). Utemeljitev pa seveda drži: potrebno je starejše uvesti v svet algoritmov in vektorjev, svet preprostega kodiranja in razširiti njihove obstoječe računalniške spretnosti, zanikati stereotipe, ki govorijo o tem, da starejši ne vedo niti, kaj je miška, niti kaj je elektronska pošta ali Skype. V pripravi je priročnik za izobraževalce in starejše študente. V uvodu, ki je pripadel SUTŽO, smo zapisali, da starejši, ki se učijo kodiranja, pričnejo kot ustvarjalci - opredelijo problem, si zamislijo rešitev - nadaljujejo kot *gradbinci in razvijalci* - naredijo binarni zapis - in nazadnje program uporabijo, da z njim *naredijo* kaj koristnega, denimo, aplikacijo za občasno zalivanje rož, pač glede na vreme, prižiganje ali ugašanje luči, za preprosto spletno stran svoje študijske skupine itd.

Francija v živo, že desetič Ljubljana, junij 2017

Že desetič so se podali na zaključno ekskurzijo v Francijo študenti francoskega jezika z ljubljanske UTŽO (mentorici Lučka Cizelj in Alenka Kolman Kavčič), da odkrijejo življenjski utrip nekaterih, tudi zgodovinsko pomembnih regij te dežele. Na poti od njenega severovzhoda do Rokavskega preliva in nazaj so spoznali Alzacijo s Strasbourgom; Loreno z Nancyjem, nekdanjo prestolnico te regije, in z Verdunom, znanim po bojih v prvi svetovni vojni; regijo Šampanjo s širnimi žitnimi polji in glavnim

mestom Reims; Pikardijo na severozahodu z Laonom, Amiensom in delto reke Somme, od koder je Viljem Osvajalec odjadral na svoj pohod nad britanski otok. Bivanje v Franciji študentom omogoča, da ob ogledih krajevnih znamenitosti in vsakdanjih stikih z domačini v živo preverjajo svoje znanje in napredek. Spoznavanje Francije potrjuje vrednost njihovega učenja jezika in civilizacije. Najboljša evalvacija študija starejših je sredi življenja! Ni kaj, udeleženci francoske ekskurzije z veseljem pričakujejo naslednje študijsko leto, z zahtevnimi učnimi urami in privlačnim odkrivanjem Francije. Poznate šansono Vrtnice Pikardije, ki ilustrira rabo imperfekta za opisovanje? Če ne, prisluhnite: <https://www.youtube.com/watch?v=33ymFP6Bzco> (Vir: Pavla Rapoša Tajnšek)

Kako varen je vaš dom? Izdali so kratek in uporaben vodnik

Ljubljana, 18. maj 2017

Skupina Dom, kultura bivanja, oprema in prenova (mentorica arh. Barbara Železnik Bizjak) se že dlje časa posveča tudi vprašanju bivanja starejših. Odzivno je bilo njihovo raziskovanje arhitekturne in funkcionalne opremljenosti sob v domovih starejših. Zdaj vas študijska skupina sprašuje, kako varen je vaš dom, kako ga prilagoditi poznejšim letom življenja. Naredili so seznam kritičnih mest v stanovanju. Kako narediti, da jih ne bo več?

Do vodnika lahko s klikom dostopate [TUKAJ](#).

Magnolija v cvetju. Avtor neznan.

Od igre do prve javne predstave Magnolije

Ljubljana, 19. junij 2017

Dramska študijska skupina (mentorica Barbara Pia Jenič) drži obljubo. V mali dvorani Šentjakobskega gledališča člani skupine pripravljajo postavitev po motivih *Jeklenih magnolij* Roberta Harlinga. Hladno, trdno jeklo in mehke, nadvse občutljive magnolije. Gre za nenavadno večplastno in zapleteno zgodbo o prijateljstvu med ženskami, ki vsak teden tičijo skupaj v frizerskem salonu in obrekujejo (način, kako med seboj vzdržujejo bližino). Prijateljstvo med ženskami je duhovito, toplo, spodbudno in ko gledalci mislimo, da že vse vemo, postane takšno, da zlomi srce.

Kolažnice študijske skupine Zgodbopisje so prava žanrska pojedina na 264 straneh

15. junij 2017

Izšla je antologija, izbor kratke proze in poezije *Kolažnice*, prava »žanrska pojedina« zgodb, razvrščenih v sedemnajst žanrov. Na 264 straneh je zbranih 96 mitičnih, živalskih, ljubezenskih, socialnih, kriminalnih, fantazijskih, znanstvenofantastičnih, kulinaričnih, potopisnih, naravopisnih, humoreskni, monoloških, esejističnih in predmetnih zgodb; dodani so še nokturni in haikuji. Zgodbe so nastale v letih 2011 do 2017 v študijski skupini Zgodbopisje, UTŽO Ljubljana, pod mentorstvom dr. Mateje Mahnič. Izdajo knjige je sofinanciral Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

Napovedujemo, vabimo

Z razstave v Prirodoslovnem muzeju. Foto: Ljuba Brank

Novice iz narave: Morje

Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, maj-julij 2017

Člani študijskega krožka *Narava – znana neznanka* pod mentorstvom dr. Staše Tome in drugih strokovnjakov Prirodoslovnega muzeja Slovenije so se v letošnjem študijskem letu posvetili spoznavanju morja in mokrišč. Svoje vtise so strnili na priložnostni razstavi, ki prikazuje le drobec

njihovih novih in zanimivih spoznanj o lepoti in neverjetnih stvaritvah narave. Razstavo si lahko ogledate v Prirodoslovnem muzeju Slovenije, Prešernova 20, do 31. julija 2017.

Gledališče ob petih. Hitchcock: gledališka predstava v režiji Weronike Szczawińskiej

Slovensko mladinsko gledališče, Vilharjeva 11, Ljubljana

21. junij 2017 ob 17.00 uri

Predstavi bo sledil pogovor z igralci, ki ga bo vodila dramaturginja Urška Brodar.

Pred gledališko predstavo bo ob 16.30 uri v Klubu SMG **predstavitev abonmaja Gledališče ob petih za sezono 2017/2018.**

Ivana Kobilca: Poletje

Srečamo se v kinu. Filmska predstava Ustava Republike Hrvaške

Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

27. junij 2017 ob 10.00 uri

Po poteh Ivane Kobilce

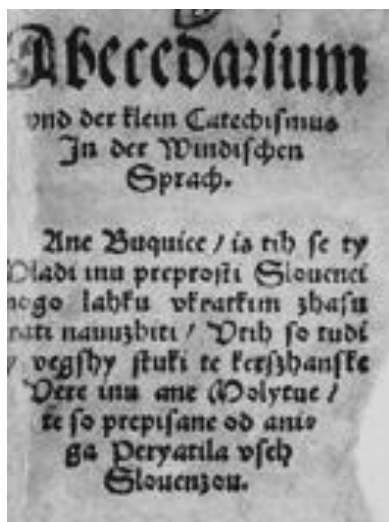
Študijske skupine za umetnostno zgodovino pri mentorici doc. dr. Rajki Bračun Sova se bodo 28. junija podale na Gorenjsko, po poteh Ivane Kobilce. Obiskale bodo glavne mejnike slikarskega ustvarjanja, od Podbrezja, kjer je odraščala, Brega pri Preddvoru, Strmola, Cerklj in vse do zaključnega ogleda njenih likovnih del v Narodni galeriji v Ljubljani. Vabijo vas, da se jim pridružite. Več informacij in prijave: rajkabracun@gmail.com

Pogovor s pisateljico in aktivistko Ashton Applewhite (glej besedilo v teh Novicah).

Ljubljana, 27. junij 2017 ob 19.00 v kavarni Union. Vabljeni!

Novice U3-5 2017

Trubarjev Abecedarij za učenje branja

Usposabljanje v Trubarjevem kraju Bad Urach je bilo posvečeno Obdonavju in civilni družbi Bad Urach, 24.–28. julij 2017

Prof. dr. Ana Krajnc (Vseživljenjsko izobraževanje za vse in unija Evropejcev) in *dr. Dušana Findeisen* (Civilna družba prinaša spremembe) sta sodelovali kot izvedenki. Pomembno je, da so državljani izobraženi, dejavni, konstruktivni, da ne zapadajo v dekonstruktivnost sredi današnje evropske družbe, polne sprememb, ki jo ogrožajo nacionalizmi in populizmi. SUTŽO je organizacija civilnega sektorja, a predstave o državi v postsocialističnih državah temeljijo na dualnem modelu: javni sektor in trg, civilni sektor je pri nas nejasen pojem zakonodajalcem. Civilni sektor opozarja na delovanje države in trga, vzpostavlja dialog, povezave, opravlja zagovorništvo, storitve, raziskave, zbira podatke, pripomore k pravičnejši državi. Civilna družba ni le skupek organizacij, njeno delo je politično, četudi odločitve niso na njej. Temelji na prostovoljstvu. Civilna družba je sfera svobode (nikakor ne anarhije!), v katero država naj ne bi posegala! Demokracija, svoboda, solidarnost so načela, ki vodijo to družbo, ki ni niti ekonomske niti politične narave. Nevladne organizacije vodijo raziskave in kampanjo za prepričevanje javnosti.

Foto: Maria Helena Antunes

Poletna dogajanja na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje Ljubljana julij–avgust 2017

“Kmalu bo konec počitnic, pa se znova srečamo.” Za sodelavce UTŽO se prejšnje študijsko leto še ni dobro zaključilo in že je pred nami novo, 34. po vrsti. Skozi poletje se srečujemo z mentorji, animatorji, prostovoljci, urejamo poročila animatorjev in mentorjev, pripravljamo nove izobraževalne programe, urejamo projektna vsebinska in finančna poročila, pripravljamo novo študijsko leto. Razvili smo programe za mrežo slovenskih univerz, ki jih sofinancira MIZŠ, pripravili smo študijsko gradivo, publikacije za mentorje; oblikovali smo program mednarodnega izobraževanja za izobraževalce starejših za projekt P3AE, razvili smo učne vsebine za program RefugeesIN, prevedli smo več sto strani učbenikov, ki smo jih napisali skupaj s partnerji, zaključili raziskave za mednarodne projekte, opravili vrsto testiranj onih, ki jih težita skotopična občutljivost in disleksija. Pripravljamo dva brezplačna izobraževalna programa za naše študente: *Snemanje dokumentarnih filmov o uspešnih beguncih*, *Izobraževanje iz računalniškega kodiranja*. Urejam spletno stran, stran Facebook. Pričakujemo vas v novem študijskem letu.

Bodite Cody, bodite Roby. Evropski teden računalniškega programiranja Slovenija 7.–22. oktober 2017

Tednu kodiranja (angl. EU Code week) se letos pridružuje tudi SUTŽO z javno predstavitvijo rezultatov raziskave, izvedene v projektu *Srebrna koda* in z uvodom v kodiranje, sprva brez računalnika. EU Teden kodiranja je nastal z mladimi svetovalci Evropske komisije in s tistimi, ki v kodiranje verjamejo, prostovoljci, ambasadorji kodiranja. Kdorkoli lahko organizira dogodek in ga doda na stran codeweek.eu. Kaj potrebujete? Predvsem skupino uka željnih! 124 od več kot šesto vprašanih študentov UTŽO si učenja kodiranja želi. Potrebujete navdušujoče mentorje, ki se na kodiranje spoznajo. Potrebovali boste prostor, računalnike. Lahko jih prinesejo tudi udeleženci. Potrebujete dovolj močno internetno povezavo. Lahko pa se sprva kodiranja učite tudi brez računalnika. Sledite navodilom *Cody Roby*. <http://codeweek.it/cody-roby-en/>. Roby je robot, ki sledi navodilom, ki jih daje Cody.

Zmeraj je pravi čas, da se učimo metod znanstvenega raziskovanja **Ljubljana, avgust 2017**

“Ljudje odprtega duha,” je dejal Montesquieu, “stopajo po posebnih poteh, skritih, novih. Stopajo tam, kamor še ni stopila druga noga.” V pripravi je nov izobraževalni program za vas, ki ste vedoželjni in željni poglobljena vpogleda. Raziskovali boste teme, opredelili raziskovalna vprašanja, ki vas zanimajo. Na temelju ugotovitev skupinske razprave, boste skupaj z mentoricama *prof. dr. Sonjo Kump* in *doc. dr. Marto Gregorčič* določili raziskovalne teme, ki jih boste v nadaljevanju nadgradili s kvalitativnimi metodološkimi pristopi (intervju, opazovanje, biografska metoda itn.). Učili se boste analizirati dokumente, filme, avtobiografije, predavanja in ugotavljali boste, kako se nam spreminja življenje. Novo usvojeno znanje in pogledi v spreminjanje življenja bodo služili kot vodilo za ponovni premislek o tem, “kdo sem v svetu, ki se spreminja” in o spodbudah za novo delovanje ter spreminjanje sebe in skupnosti. Če boste želeli, boste svoja odkritja lahko predstavili javnosti. Kljub staranju prebivalstva je o starejših in njihovih vprašanjih malo raziskav, zato bo vaše delo toliko bolj zanimivo in vredno za nas vse, vprašanja starejših pa se bo lahko umestilo v središče političnega, znanstvenega in eksistencialnega prepraševanja.

Jasne misli SUTŽO. Predavanja da, predavanja ne ...

V osnovni šoli naj ne bi bilo predavanj. Razumljivo, saj predavanja spadajo na univerzo, v javnost. V osnovni šoli naj bi bile lekcije. Z njimi naj bi učitelj prenašal znanje, kajti otroci ne morejo z lastnimi močmi narediti poti, ki so jo že naredili misleci, denimo v matematiki, fiziki. Toda konstruktivisti nasprotujejo prenašanju znanja, kajti znanja naj ne bi prenašali, znanje bi morali konstruirati tisti, ki se učijo. Ti naj bi bili iskalci in konstruktorji znanja. Tako študenti in odrasli ne morejo preprosto poslušati profesorja. Kaj storiti? V izobraževanju odraslih smo na to vprašanje našli odgovor že zdavnaj, saj mentor uporablja znanje svojih študentov, a bilo bi lahko še drugače. Ob pomoči interneta naj bi študenti pripravili dokumentacijo in jo nato osvetlili skupaj z mentorjem. To bi bilo zares vredno.

Napovedujemo, vabimo

Pridružite se nam v 34. študijskem letu Univerze za tretje življenjsko obdobje.

Vpis in svetovanje potekata osebno, na sedežu UTŽO, Poljanska cesta 6.

Več kot 3500 študentov

Več kot 300 študijskih skupin

Več kot 50 študijskih smeri in programov

Veliko možnosti izobraževanja in prostovoljstva

Veliko starejših dejavnih državljanov

Vse to in več je Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Vpis poteka osebno od 28. avgusta do 28. septembra,
vsak delovni dan med 9.00 in 12.00 uro.

Vpis po spletu ni mogoč zaradi narave našega dela.

Spletna stran: www.utzo.si

Tel: 01 433 20 90

Več: <http://www.utzo.si/utzo-ljubljana/vpis/>

Filmski abonma Srečamo se v kinu: Pesem morja

29. avgust 2017, ob 10.00 uri, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

Univerza za tretje življenjsko obdobje na vseslovenskem festivalu nevladnih organizacij LUPA 2017.

13. september 2017, od 10.00 do 17.00 ure, Prešernov trg, Tromostovje, Stritarjeva ulica, Ljubljana

Mednarodna izmenjava študentov Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in Centra za vseživljenjsko učenje Praga

20. do 25. september 2017, Praga

Mednarodno usposabljanje iz izobraževanja starejših v projektu Spodbujanje izobraževanja starejših (P3AE)

23. do 27. september 2017, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6

Transnacionalni sestanek partnerjev v projektu Spodbujanje izobraževanja starejših (P3AE)

28. in 29. september 2017, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6

Zgradbe v parku Tivoli nekoč in danes. Univerza za tretje življenjsko obdobje na Dnevih evropske kulturne dediščine

Študijska skupina Spoznajmo svoje mesto in domovino, mentorica mag. Olga Paulič

28. september ob 10.00 uri, Cekinov grad (Muzej novejšje zgodovine Slovenije), viteška dvorana.

Video predstavitvi v dvorani sledi voden ogled po parku Tivoli.

Prosimo za predhodne prijave: Tanja Senica, UTŽO Ljubljana, 01 433 20 90, e-naslov:

tanja@univerzatri.si

**Usposabljanje za nove mentorje mreže Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje:
Kako izbrati vsebine in določiti cilje v izobraževanju starejših?**

28. september 2017, ob 9.00 uri, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6

Prosimo za predhodne prijave: petra@balis.si

**Medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost (ang. Intergenerational Co-operation and Solidarity)
Letna konferenca in posvet EURAG, Dunaj**

Predavanje prof. dr. Ane Krajnc: Vseživljenjsko učenje, delo in razvoj – temelji srebrne ekonomije

1. oktober 2017, Dunaj

Novice U3-6 2017

Vpis v 34. študijsko leto je v polnem teku. Od kaligrafije preko francoščine do umetnostne zgodovine ... Domala 300 skupin, več kot 120 mentorjev, več kot 50 programskih orientacij

Študenti prihajajo, tisti stari in tisti novi, tisti, ki so se nedavno upokojili. Želijo si prispevati svoje znanje, ga izmenjati, želijo pa si tudi miru, lepote, ki ju prinašajo, denimo, program Človek in njegove pisave ali programi učenja slikanja. Želijo spoznati druge kulture in jezike (francoščina, angleščina, španščina, italijanščina, nemščina, ruščina, kitajščina, japonščina, latinščina), se znajti v vesoljnem svetu računalništva in novih tehnologij, pa tudi računalniškega programiranja. Želijo snemati dokumentarne filme, pomagati beguncem, biti dejavni državljani. Želijo biti boljši mož, žena, stari starš, zato jih zanimajo programi za razumevanje medsebojnih odnosov. Pa kaj bi naštevali! Pojdite na našo domačo spletno stran (www.utzo.si) in povejte staršem, sodelavcem in prijateljem, da je **zdaj pravi čas za vpis!**

Mreža Slovenska univerza z tretje življenjsko obdobje

Graditi velja z gradniki, ki obstajajo. Regijski evalvacijski pogovori z UTŽO September, 2017

Postojna, Ajdovščina, Tolmin, Novo mesto, Kočevje, Ribnica. Skozi te kraje je pot vodila predsednico *prof. dr. Ano Krajnc* in *andragoginjo Petro Bališ*, koordinatorico slovenskih UTŽO. Matrica pogovorov je bila enotna: vse od temeljnih podatkov do uspešnih in manj uspešnih izkušenj in pogleda v prihodnost. Uspešne so dejavnosti, ki jih vodijo usposobljeni mentorji, tiste, ki ustrezajo osebnim potrebam, pa tudi prednostim lokalnega okolja. Poudarek sta evalvatorici dali animaciji okolja (sodelovanje na radiu, TV, lastna spletna stran, ne zgolj Facebook, dobro oblikovana zgibanka, javni dogodki, povezovanje z drugimi organizacijami). Ob animaciji se tudi krepi razmislek o tem, kaj univerza je in kaj zagovarja. Usposobljenost mentorjev je ključna. Če je UTŽO del ljudske univerze, naj uporabi vse njene kanale za animacijo, tudi spletno stran seveda. Izhajati iz tega, kar kraj nima, je nesmiselno (brezposelnost, izseljevanje, druge brezplačne dejavnosti itd). Graditi velja z gradniki, ki obstajajo, ustvariti sinergije, organizacijo, ki je drugačna in prepoznavna. Najbolje je, če UTŽO postane samostojen subjekt lokalnega razvoja. Univerze vodijo izobraževanje za osebnostno rast in prostočasne dejavnosti, izdajajo glasila in brošure. Evalvatorici sta bili veseli pripravljenosti Tolmina in Ribnice, da položijo temeljni kamen novim univerzam. (Vir: Petra Bališ)

Aging 2.0 je svetovna mreža start-up podjetij. Dajanje je bolj vplivno od prejemanja Ljubljana, september 2017

Skupina za spodbujanje srebrne ekonomije pri SUTŽO se je nedavno usmerila tudi v vprašanje e-vključenosti starejših. Skupina poroča o svetovni mreži **Aging 2.0** (slov. Interaktivno staranje). Njen namen? Odkriti nova podjetja, ki prinašajo rešitve, tudi v podporo družbenemu vključevanju starejših

in premoščanju možne osamljenosti. Ljudje se z drugimi povezujemo z dejavnostmi! Starejši imajo večplastne psiho-socialne potrebe in različne možne socialne vloge. Aging 2.0 razkriva, da za zdaj start-up podjetja še ne prinašajo rešitev za družbeno vključenost starejših, a glede zagotavljanja čustvene in funkcionalne opore starejšim veliko upanje budi nove tehnologije. *Age well* (Južna Afrika) je ustvarilo mrežo povezav med vrstniki. Tisti, ki so bolj zdravi, skrbijo za manj zdrave, denimo. Spoznanje: dajanje podpore ima večji učinek na življenje starejših kot prejemanje podpore. Belgijsko podjetje *CUBIGO* že pet let vzdržuje *platformo za starejše*, ki ne morejo od doma. Povežejo jih s ponudniki storitev, z drugimi, ki imajo podobna zanimanja, omogočajo video klice, izmenjavo fotografij, poslušanje glasbe. Vse na enem mestu. CUBIGO ima že 20 000 članov povsod po Evropi. Vodijo tudi konsultativne delavnice. (Vir: prof. dr. Jože Gričar)

Več: <https://www.youtube.com/watch?v=xVj4pYSKKAo>

O študijski skupini Zgodbopisje, pisanju in Kolažnicah na radiu in v Vzajemnosti Ljubljana, september 2017

Ob izidu Kolažnic študijskega krožka *Zgodbopisje* (mentorica dr. Mateja Mahnič) njena članica *Dragica Trobec Zadnik*, nekdanja kustosinja Mestnega muzeja v Ljubljani, pravi, da pisatelj ne more biti vsak. Pisatelj mora veliko brati, obvladati mora slovnična pravila, skladje, pomniti jezik, biti sporočilen; skratka: potrebno je znanje! Človek drzno podaja sodbe in piše v mladosti, kasneje pa veliko bolj premišljeno. Kolažnice so izšle v 300 izvodih. Najdete jih v knjižnicah. O Kolažnicah lahko berete tudi v septembrski številki *Vzajemnosti*. Članek je izpod peresa Neve Železnik.

Več: <https://val202.rtvnslo.si/2017/08/dragica-trobec-zadnik-upokojena-kustosinja-o-sebi-svojih-moskih-ivan-cankar-rihard-jakopic-oton-zupancic-in-zgodbopisju/>

Nedopustna izključenost starejših od 65 let iz Vizije Slovenije. Potrebujemo dejavne starejše državljane

Vizija Slovenije temelji tudi na javnomnenjski raziskavi o kakovosti življenja?! Smo pripravljeni verjeti v skupnost, izobraževanje, inovativnost, kulturo, dejavno državljanstvo? Ne še! Petnajst naštetih življenjskih področij so vprašani v raziskavi po njihovi pomembnosti razvrstili takole: zdravje, osebno zadovoljstvo, stiki z družino in prijatelji, osebna varnost, delo in zaposlitev, stanovanjske razmere, kakovost okolja, v katerem živijo, zaupanje v soljudi, porazdelitev dela in prostega časa, izobrazba in znanje, ustvarjalnost in inovativnost, zaupanje v institucije, dohodek in premoženje, kultura ter aktivno državljanstvo. Starejši od 65 let so bili iz raziskave znova izključeni, pa vendar: moški preživijo v poprečju 18 let v pokoju, ženske 20 let. Zakaj jim je odvzeta vizija?

Napovedujemo, vabimo

Slovenska UTŽO na 16. vseslovenskem festivalu nevladnih organizacij LUPA 2017

13. september 2017, od 10.00 do 16.00, Prešernov trg, Tromostovje, Stritarjeva ulica. Na festivalu Lupa (v organizaciji CNVOS) se predstavlja preko 100 nevladnih organizacij, med njimi tudi Slovenska UTŽO

Več: <http://www.cnvos.si/article/id/15708/cid/74>

Usposabljanje za mentorje mreže SUTŽO

28. september 2017, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, od 9.00 do 12.30

Prijave: Petra Bališ, petra@balis.si, 01 433 20 90

E-vključevanje v aktivno staranje. Posvet skupine SUTŽO za razvoj srebrne ekonomije in čezmejno sodelovanje e-regij (Cross-border eCollaboration in the eRegions)

29. september 2017 ob 10.00, SUTŽO, Poljanska 6, Ljubljana

Več: <http://eregion.eu/29-9-2017-slovenia-eseniors-einclusion-active-aging-consultation/>

Enajsta šola v knjigarni. Težave z branjem? Glavoboli? Utrujenost? Morda imate skotopični sindrom. Predavanje doc. dr. Polone Kelava

3. oktober 2017 ob 11.00. Knjigarna Konzorcij, Mladinska knjiga, Slovenska cesta 29, Ljubljana

Usposabljanje animatorjev mreže SUTŽO

UTŽO Rakičan 3. oktobra, UTŽO Radovljica 6. oktobra, UTŽO Sevnica 10. oktobra 2017

Več informacij in prijave: Petra Bališ, petra@balis.si, 01 433 20 90

Nočni sprehod. Avtor neznan

Vabljeni na sprehod ter v medgeneracijsko "antropološko-etnološko druženje" Rezultati raziskave bodo dragoceni tudi za UTŽO

Druženje je pač druženje, boste dejali, a tokrat bo druženje metoda raziskovanja z vidika dveh ved, antropologije in etnologije. Člane UTŽO tako vabimo, da sodelujejo v *raziskavi o zgodovini čutov v treh evropskih mestih*, tudi v Ljubljani. Upamo, da ste rojeni od 1930 do 1950 (odraščali ste seveda brez navzočnosti digitalnih tehnologij). Vabljeni pa so tudi mlajši, rojeni po letu 1990, ki so z digitalnim svetom povezani vse življenje. Raziskovalna metoda? Intervju, snemanje čutno biografskih sprehodov. Pari starejših in mlajših se bodo skupaj z raziskovalci odpravili po priljubljenih poteh v Ljubljani. Pričetek v oktobru 2017.

Za prijave in podrobnejše informacije se obrnite na Sandija Abrama sandi.abram@uef.fi, 031 424 246) in Blaža Bajiča (blaz.bajic@uef.fi, 041 356 849).

Partnerska ustanova Kinodvor. Kaj je novega?

Pričeli bodo predvajati češki film **Ledena babica** - film o čustvih v poznejših letih življenja. Režiser

Bogdan Slana. Nagrade: najboljši scenarij v sekciji mednarodnih igranih celovečernih filmov – Tribeca. Sydney. Karlovi Vari. Priporočamo.

Več: <https://youtu.be/BHGnh8e7g7g>

Pričenja se tudi vpis v abonma Srečanja ob kavi

Program abonmaja: <http://www.kinodvor.org/kinodruzenja-in-festivali/filmska-srecanja-ob-kavi/>

Vpis v filmski abonma bo potekal od 12. septembra do novembra 2017 pri blagajni Kinodvora (Ljubljana, Kolodvorska 13, tel.: 01 239 22 17).

Blagajna je odprta uro pred prvo predstavo.

Programske zloženke filmskega abonmaja lahko dvignete na sedežu UTŽO, Poljanska cesta 6, Ljubljana.

Hranite datum

Gradaščica in slovenski impresionizem

Predavanje mentorice doc. dr. Rajke Bračun Sova bo v vašem okolju

Kje? V Knjižnici Otona Župančiča - enoti Dobrova

Kdaj? V sredo, 11. oktobra 2017, ob 18.00 uri.

Slovenci imamo do impresionizma poseben odnos, saj nam sooblikuje identiteto, dr. Rajka Bračun Sova pa bo v tem predavanju pokazala začetke - kako je pokrajina ob Gradaščici navdihovala slikarstvo in oblikovala prvi (in edini pravcati) slovenski "Barbizon" v bližnji okolici Ljubljane.

Novice U3-7 2017

In memoriam Marija Vrtačnik

Pravijo, da so poznejša leta čas izgub, a redkeje človeka v tem času zgubimo nenadno, sredi delovnega zanosa. Marija Vrtačnik, nekdanja direktorica savinjskega Elcroja, je bila človek zanosa. Kmalu po upokojitvi je prevzela vodstvo UTŽO Velenje in več kot sedemsto starejših študentov ter sodelavcev, pa tudi invalidnih in mlajših oseb, je pod njenim vodstvom stopalo po vidni poti uspeha. "Če stopiš ob kraj, se zgubiš", je govorila. Na področje prostovoljstva, na UTŽO Velenje, je Marija Vrtačnik prenesla svoje izkustveno in strokovno znanje, voljo do učenja, predvsem pa prepričanost, da skupaj in v prijateljstvu zmoremo. Hvaležni to prepričanost, to njeno dragoceno zapuščino, zdaj sprejemamo v varstvo.

Od navdiha do ... predstave

Združili so znanje, moči in zmogli. Deseta obletnica Andragoškega društva Morje Izola, 4. oktober 2017

Člani UTŽO Izola so desetletnico delovanja proslavili v navzočnosti predsednice *Tatjane Kodarin*, župana Izole *mag. Igorja Kolenca*, vabljenih gostov ter številnih krajanov. Množico nastopajočih, kar petinštirideset jih je bilo, je prispevala *Gledališka šola društva*, scenarij prireditve je zaobjel prav vse dejavnosti društva. Nastopajoči in organizatorji, tako pravijo, so sredi več mesecev priprav stopali po njim neznani poti, a pod varnim vodstvom mentorice *Zvonke Radojevič*, direktorice Centra za kulturo, šport in prireditve Izola. Tatjana Kodarin in Rudi Semelbauer sta ob tej priložnosti za svoje delovanje prejela posebni priznanji, priznanja pa so šla tudi v roke drugih zaslužnih članov. V humornem programu prireditve so člani prepoznali sebe in svoja doživetja na UTŽO. Novi načrti te, zdaj še trdnejše, učeče se skupnosti starejših? Do konca leta bodo pripravili več prireditev za Dom

upokojencev Izola, Kulturni dom Gračišče in čajanko društva. UTŽO Izola je v svojem okolju postala pomemben družbeni subjekt. (Vir: Slobodanka Lesnjak)

Na vozu iz žgane gline se pelje UTŽO ...

Mobilna keramika UTŽO Logatec in vse drugo v Evropskem tednu mobilnosti Logatec, avgust 2017

Člani UTŽO poleti ne sedijo v predavalnicah, a srečanja so kljub temu redna in ustvarjalna. Študijski krožek *Keramika in mozaik* je s furmanskim vozom obiskovalce prigodne razstave (v Tednu evropske mobilnosti) spomnil na nekdanje logaške furmane. Člani so šli poleti tudi na pohode v naravo (vodi Alenka Mrak), obšli so sedem izvirov Ljubljane (Prezid na Hrvaškem, Cerkniško jezero, Planinsko polje, Vrhnika, Ljubljansko barje itd.) in se podali tudi ob Soči od Malih in Velikih korit do Bovca. Morda boste tudi vi šli po njihovih poteh! Vse študijske skupine se poleti redno družijo, če ne drugače, pa le ob skodelici kave. Ni čudno! Študijske skupine naredijo pot od zbora posameznikov do primarne socialne skupine, kjer so člani skupine v tesnih odnosih in so navezani drug na drugega. (Vir: Vesna Stražišar)

Prenovljeni in brezplačni prostori UTŽO – plodovita naložba občine Ajdovščina, 26. september 2017

Veliko število krajanov vseh starosti so pozdravili župan Tadej Beočanin, predsednica UTŽO Ajdovščina Dora Furlan in Ana Krajnc, predsednica mreže SUTŽO s prigodnim nagovorom. Dragocena sta bila kulturni nastop in prepletanje navzočih, njihovi spomini na začetke UTŽO, pa tudi na Andragoško poletno šolo za lokalni razvoj (deset zaporednih let), na podlagi katere se je, takrat še v tamkajšnji knjižnici, razvila lokalna UTŽO, prostor uspehov zavzetih študentov in krajanov. Iz Ajdovščine sporočajo tudi o uspehih študijskega krožka kamnoseštva.

Kako izbrati vsebine in določiti cilje v izobraževanju starejših

Ljubljana, 28. september 2017

Ob finančni podpori Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS je potekalo usposabljanje 24-tih novih mentoric in mentorjev študijskih skupin mreže SUTŽO. Profesorica Ana Krajnc je poudarila, da značilnosti tretjega življenjskega obdobja, psihološke in družbene spremembe, ki doletijo posameznika ob upokojitvi ter drugačnost starejših vplivajo na njihovo izobraževanje. Starejši se učijo le tisto, kar je vredno za njihovo osebnost in življenje. Izr. prof. dr. Nives Ličen je poudarila, da je učenje starejših motivirajoče le, če so udeleženci vključeni v nastajanje izobraževalnih dogodkov in se program približa njihovim potrebam po učenju ter njihovim izkušnjam. Katerikoli izobraževalni proces naj se torej prične s procesom programiranja. V zaključnem delu so dolgoletni mentorji in študenti UTŽO (Lučka Šičarov, Robert Mlakar, Mirjam Bevc Peressutti) z novimi mentorji izmenjali izkušnje o mentorskem delu v skupinah. Razvila se je zanimiva razprava. (Vir: Petra Bališ)

Sredi usposabljanja v Domžalah se je sprožila plodovita skupinska dinamika

Domžale, 24. oktober 2017

Predavatelji (prof. dr. Ana Krajnc, izr. prof. dr. Nives Ličen, izr. prof. dr. Marko Radovan, arhitektka Meta Kutin, andragoginja Alenka Gabriela Čeh in Mirjam Bevc Peressutti) so na usposabljanju mentorjev in vodij slovenskih UTŽO načeli teme s področja starejših, njihovega učenja, metod, kot je denimo raziskovalno učenje, življenjska zgodba, motivacija za izobraževanje in mentorsko delo, osebna rast starejših študentov in mentorjev. Izobraževanje je bilo presenetljivo tudi zaradi dinamike, ki se je vzpostavila med udeleženci in izvajalci, zaradi vedoželjnosti sodelujočih, uporabljivosti znanja, številnih primerov. To je bila priložnost za učenje vseh navzočih. Udeležence je nagovoril tudi Toni Dragar, župan občine Domžale. Izobraževanje v Domžalah, regijska evalvacijska srečanja in regijska usposabljanja animatorjev je Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje izvedla ob finančni pomoči matičnega ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

V poletnem času smo oblikovali študijsko gradivo

Ljubljana, junij-oktober 2017

Na povabilo in ob finančni podpori Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS smo oblikovali študijsko gradivo, ki bo spremljalo usposabljanje mentorjev in animatorjev. Razvili smo nekaj novih programov usposabljanja SUTŽO. Nekateri programi posegajo tudi na področje razumevanja in delovanja civilne družbe.

Več: www.utzo.si/usposabljanje

Ni vse med in mleko ali učimo se tudi iz negativnih spoznanj

Ljubljana, 24.-27. september 2017

Da ni vse med in mleko, je pokazalo petdnevno usposabljanje za predstavnike partnerjev v projektu

[P3AE](#). Prišli so iz Latvije, Litve in Španije (projekt je deležen finančne podpore Evropske unije). Sodelovalo je večje število predavateljev, mentorjev, sodelavcev, študentov SUTŽO (dr. Dušana Findeisen, prof. dr. Ana Krajnc, Alijana Šantej, Lidija Bertonselj, doc. dr. Rajka Bračun Sova, Robert Mlakar, Meta Kutin, pa tudi študentki Alenka Steindl in Vida Vilhar Pobegajlo. Organizacijsko je izobraževanje podprla Karina Sirk). Teme so bile zgrajene na podlagi predhodne raziskave, a izobraževalna kultura udeležencev je bila raznolika, izobrazbeno, poklicno, delovno ozadje, njihova intelektualna in čustvena naravnost prav tako. Nekateri so imeli jasne cilje, drugi ne. Nekateri se z izobraževanjem starejših že ukvarjajo, večina ne. Spoznanje? Ponekod je izobraževanje odraslih obravnavano zgolj kot metoda, neformalno izobraževanje se pogosto zamenjuje s formalnim, predvsem pa nič ne pomaga, če ima kdo od udeležencev prezirljiv odnos do starejših (tudi beguncev), njihove družbene in osebne vrednosti, do izobraževanja starejših in izobraževanja odraslih nasploh. Tedaj izobraževanje postane muka.

Hundertwasser in umetnost za vse

Letna skupščina Evropskega združenja za starejše EURAG

Dunaj, 1. oktober 2017

“Srebrna ekonomija naj se razvija v skladu z načeli družbenega razvoja”, je v svojem nastopu poudarila profesorica Ana Krajnc. Naslov? “Vseživljenjsko učenje, delo in razvoj - temelji srebrne ekonomije”. Predavanje je bilo razprava o pomenu socialnega kapitala, vseživljenjskega učenja in vseživljenjskega dela, o potrebi delovanja starejših, ki naj ostanejo konstruktivni, o povezanosti generacij na temelju delovanja in sodelovanja, o srebrni ekonomiji, ki starejše želi zvesti na komercialno nišo itd. Na predlog Slovenije se bodo v EURAG oblikovale delovne skupine na posamezne teme. Konferenca EURAG se je udeležila tudi Petra Bališ, ki koordinira mrežo SUTŽO.

Adrien Coppola: Na Karlovem mostu

Slovenske starejše študente so v svoje domove sprejeli praški kolegi

Praga, 20.-25. september 2017

Bili so ravno prav velika skupina starejših študentov SUTŽO. Spoznali so češke vrstnike s Centra za vseživljenjsko učenje v Pragi, ki so jih popeljali skozi Prago, gledajoč jo s svojimi očmi in ob posredovanju svojih predhodnih urbanih doživetij. »Kmalu nasvidenje v Ljubljani, v drugem Plečnikovem mestu«, so si dejali ob odhodu. (Vir: Mirka Šmitek)

Slovenska medobčinska pobuda Čezmejno e-sodelovanje v čezmejni e-regiji

Ljubljana, 29. september 2017

Člani pobude so na SUTŽO v Ljubljani organizirali posvetovanje *E-vključevanje v aktivno staranje* (Slovenia eSeniors: eInclusion in Active Aging Consultation, <http://eregion.eu/29-9-2017-slovenia-eseniors-einclusion-active-aging-consultation>). Martina Uvodič, študentka računalništva, in prof. dr. Jože Gričar, študent italijanskega jezika, sta vodila razpravo o dveh vprašanjih, s katerimi se srečujemo v razvitih državah. Starejši (55+) premalo uporabljajo e-tehnologije in premalo so e-družbeno angažirani pred upokojitvijo in po njej. K razpravi so prispevali udeleženci v tematskih skupinah: sosednja država Madžarska, državna uprava, lokalna uprava, zavarovalnice, zveze, aktivni državljani, ponudniki informacijske tehnologije, univerze. Ugotovitve in priporočila bodo objavljena na spletni strani posvetovanja. Tiste, ki imate 55 let in več ter vas zanima e-vključevanje za dejavno staranje, vabimo, da se vključite v omrežje *Slovenski e-seniorji: e-vključevanje v aktivno staranje* (Slovenia eSeniors Network: eInclusion in Active Aging): <http://eregion.eu/initiative/members/associations>

Omrežje se povezuje s podobnimi omrežji po svetu. (Vir: Jože Gričar)

Katja Koren Ošljak predstavlja binarno štetje

Ko programiranje resnično ni zgolj za programerje

Ljubljana, 18. oktober 2017

V okviru [Evropskega tedna računalniškega programiranja](#) (CodeWeek 2017) se je odvijalo uvodno

animacijsko usposabljanje za študente Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Digitalna izključenost (starejših) vodi v notranjo delitev in krhanje družbenih vezi, kar ni v korist nikomur; niti digitalnim domorodcem, rojenim po letu 1990, niti starejšim, ki so le migranti v digitalnem svetu (Dušana Findeisen). Podatkov o starejših ni, v kategoriji od 15 do 74 let pa je v Sloveniji (ki jo digitalni indeks digitaliziranja družbe in ekonomije uvrsti na 17. mesto v Evropi) približno 43 % tistih, ki so vsaj enkrat na teden na spletu in uporabljajo računalnik na osnovni stopnji. Karina Sirk je predstavila rezultate raziskave UTŽO in projekt [Srebrna koda](#), ki kaže, da je zanimanje starejših za programiranje veliko (nad 40 % vprašanih). To so potrdili tudi udeleženci tega uvodnega usposabljanja. Zanima jih, kako spreminjati algoritme, imajo izkušnje (skeletalne mišice in programiranje). Poznajo binarno štetje. Nekateri znajo napisati algoritme. Veselilo jih je programiranje brez računalnika; reševanje asfaltiranja v Blatnem dolu s premalo denarja je potekalo pod vodstvom Katje Koren Ošljak, ambasadorke Evropskega tedna programiranja. (Vir: Karina Sirk)

Občutljivost za svetlobo ali steklo je peto leto Enajste šole v knjigarni Ljubljana, 3. oktober 2017

Predavanje doc. dr. Polone Kelava in nastop mag. Marije Velikonja sta uvedla navzoče v že peto leto Enajste šole v knjigarni (v sodelovanju z Mladinsko knjigo). Šola je del javnega programa Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, programa, s katerim SUTŽO vsak prvi torek v mesecu ob 11.00 uri v knjigarni Konzorcij vstopa v širšo javnost (izobraževanje mora potekati povsod tam, kjer so ljudje). Petdeset in več navzočih je spremljalo spoznanja Inštituta za disleksijo (sekcije SUTŽO) in prikaz načinov, kako olajšati nekatere oblike disleksije. Sledila so številna vprašanja o skotopični občutljivosti (izpad te ali one barve iz spektra bele svetlobe), zaradi česar človek težko bere, boli ga glava, ima številne težave. Z vprašanjem disleksije se na SUTŽO ukvarjamo že več kot dvajset let, tudi pod vplivom evropskih projektov FORWARD in FORWARD TRAINER.

Dediščina je pritegnila pozornost vseh rodov

Zgradbe v parku Tivoli nekoč in danes Ljubljana, 28. september 2017

Člani študijskega krožka Spoznajmo svoje mesto in domovino (UTŽO Ljubljana, mentorica mag. Olga Paulič) so na Dnevih evropske kulturne dediščine 2017 v Cekinovem gradu predstavili svoje raziskovanje naravne in grajene dediščine v Tivoliju. Prireditelj je pritegnila nad sto obiskovalcev, med njimi učence Osnovne šole Savsko naselje. Boris Dolničar, zbiratelj starih razglednic, je predstavil

skrite predele in nekdanje zanimivosti parka. Sledila je predstavitev umetniških slik tivolskih vedut v različnih slikarskih tehnikah na platnu, papirju ali grafičnih listih. Iz Viteške dvorane v Cekinovem gradu so obiskovalci krenili na voden ogled po parku Tivoli. (Vir: Olga Paulič)

Sobivanje drugače. O nizozemski in britanski praksi je tekla razprava na Svetovnem ekonomskem forumu

Avgust, 2017

Nizozemski študenti stanujejo v domovih starejših in trideset ur na mesec preživijo v družbi starejših so-stanovalcev. Ti tako živijo dlje, izboljša se jim tudi počutje. Podoben projekt vodi tudi Univerza v Exeteru v Veliki Britaniji. Tam študenti književnosti prihajajo v domove starejših prebrat leposlovne knjige. »Kako zelo drugače prebiramo in razumemo poezijo v različnih generacijah«, pravijo. Starejše navdušujejo za nove tehnologije. V okolju »totalnih institucij«, kjer je za vse poskrbljeno, so starejši pogosto osamljeni, če ni dotoka novih misli, resničnih izmenjav in medsebojne odgovornosti.

“No, prepuščam ti. Grem v pokoj.”

Upokojitev po francosko

Pariz, september 2017

Upokojitvena starost 62 let je za ženske in moške enaka. Ob odhodu v pokoj delavci prejmejo odpravnino v višini 36 plač. Prav ste prebrali, a višina odpravnine je odvisna tudi od tega, koliko so vplačali v pokojninsko zavarovanje. Lahko delajo do konca življenja, upokojitev ni obvezna! Lahko se upokojijo, zapustijo delodajalca, si poiščejo novega ali se podajo na novo pot: v svoboden poklic itd. Lahko se tudi vrnejo k delodajalcu kot upokojenec/ka. Mesečno lahko zaslužijo toliko (pokojnina + plačilo), kot so nazadnje zaslužili z rednim delom. Nad to vsoto se pokojnina ustrezno zmanjšuje. Na splošno pa njihovi skupni dohodki ne smejo preseči 2.400 evrov mesečno, nad to vsoto se ustrezno zmanjša pokojnina.

Napovedujemo, vabimo

Srebrna koda, Evropski teden programiranja: Karina Sirk, Dušana Findeisen, Katja Koren Ošljak in moderatorica Lucija Fatur v studiu Radia Slovenija 1

Vabimo k poslušanju oddaje STORŽ o projektu Srebrna koda in digitalni vključenosti ter Evropskem tednu računalniškega programiranja v arhivu oddaj Radia Slovenija:

<https://radioprvi.rtvsl.si/2017/11/srebrna-koda/>

Srečamo se v kinu ob ogledu filma Trgovski potnik

28. november 2017 ob 10.00 uri, Kino Komuna, Cankarjeva 1, Ljubljana

[Več >>](#)

Prodajna razstava punčk iz cunj. Partnersko sodelovanje UNICEF-a in UTŽO

29. november 2017 od 12.00 do 14.00, UTŽO, Poljanska 6

[Več >>](#)

Z znanjem do dejavnega državljanstva: Pravice državljanov v zdravstvenem zavarovanju

Cikel izobraževalnih srečanj na UTŽO Ljubljana, mentorica dr. Alenka Oven

30. november 2017 ob 17.00 uri, UTŽO, Poljanska 6

Prijave: Tanja Senica, 01 433 20 90; tanja@univerzatri.si

Darila – kako jih zaviti? Delavnica za študente UTŽO pod mentorstvom Marije Močnik, mentorice za kaligrafijo in aranžerke

6. december 2017 ob 9.00 uri, UTŽO, Poljanska 6

Prijave: Tanja Senica, 01 433 20 90; tanja@univerzatri.si

[Več >>](#)

Še so prosta mesta v programih:

Latinski jezik in kultura (sreda, 15.00 do 16.30, Poljanska 6, mentor Gašper Kvartič);

Slikarstvo (torek, 11.30 do 14.30, Beethovnova 5, mentorica Duša Jesih);

in drugih programih

Več informacij in prijave: univerza3@siol.net, 01 433 20 90

Novice U3-8 2017

Voščilo vsem našim

Ko se leto preveša v novo, je čas za čestitke. Zaprite oči in v mislih preletite vse, kar ste v preteklem letu storili, vse, česar ste se naučili o sebi in svetu, vse, kar ste storili za skupnost, za skupnost svoje univerze, področje izobraževanja starejših in za boljši, dejavnejši položaj starejših v družbi. Vemo, da je tega bilo veliko! Zdaj je čas, da ste radostni in ponosni! Študentom, mentorjem, vodstvom univerz in sodelavcem, pa tudi prostovoljcem 52-tih univerz po Sloveniji, vsem partnerskim ustanovam doma in po svetu, vsem somišljenikom želimo z mirom, znanjem, kulturo in ustvarjanjem izpolnjeno leto.

Prof. dr. Ana Krajnc s sodelavci

Vencinova hiša in voda ...

Voda od mita do arhitekture. Bila je navdih pesnikom in slikarjem Podtabor pri Ilirski Bistrici, 2017

UTŽO Ilirska Bistrica se je predstavila v *Dneh evropske kulturne dediščine*. Zbrane sta nagovorila Nevenka Tomšič, predsednica UTŽO Ilirska Bistrica in Anton Šenkinc, predsednik krajevne skupnosti Šembije-Podtabor. Študijski krožek Spoznavajmo svet in domovino z UTŽO, osnovnošolci v kraju, pevke Premke in mnogi drugi so po tistem prispevali kulturni program. Osrednja tema? »Voda od mita do arhitekture«. Voda! Eden štirih antičnih filozofskih elementov. Le kdo ne pozna simbolike rek, vodnih izvirov, vodnjakov, dežja, solza! Voda dene dobro, a tudi zastruplja, navdihuje, odžaja in očisti! V cerkvicah je tako še danes najti umetelno izdelane kropilnike in krstilne kamne itd. Led so prodajali v primorska mesta, ob vodi so nastajale kamnoseške mojstrovine (vodnjaki, studenci, korita ...), bivalna in gospodarska poslopja (Vencinova hiša, Hodnikov mlin), perišča. Na UTŽO so pripravili tudi tematsko razstavo. (Vir: Marica Gaberšnik)

Gledališka šola UTŽO Izola – premierno gostovanje z Dolino blatnodolsko Gračišče, 9. december 2017

Gledališka skupina UTŽO Izola je z nastopom podprla in proslavila 15. obletnico Turističnega, športnega in kulturnega društva Sv. Miklavž Gračišče. Za nastop so članice skupine izbrale *Dolino blatnodolsko*, skeč z elementi satire, karakterne in situacijske komedije. Besedilo je priredba komedije Vaja zbora Vinka Möderndorferja. Zgodba, zrcalna podoba našega vsakdana, je postavljena v predvolilno obdobje. Scenografskih elementov in rekvizitov skorajda ni bilo, kostume elegantnih Butalcev so igralci poiskali v lastnih garderobnih omarah. Občinstvo je bilo odzivno, nagrajujoče. Člani gledališke skupine so kasneje analizirali svoj nastop, kar je dragocen vir učenja za igralce in tudi režiserko Slobodanko Lesnjak. (Vir: Lilijana Hrvat in Slobodanka Lesnjak)

Potret Mirjam Bevc Peressutti z listino

SUTŽO v Hiši Evropske unije podpisala Listino raznolikosti Slovenija Ljubljana, 14. november 2017

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je med prvimi 59. slovenskimi organizacijami, ki so podpisale Listino raznolikosti Slovenija. Slovenija se tako kot dvajseta po vrsti pridružuje evropski platformi Listin raznolikosti, ki združuje več kot 8000 organizacij in 18 milijonov zaposlenih. Demografske spremembe, nihanje

razmer na trgu in dejavniki globalizacije prispevajo k večji raznolikosti delovne sile (spol, spolna usmerjenost, invalidnosti, starost, veroizpoved ali ideologija, rasno ali etnično poreklo). Zaradi teh značilnosti naj delavci ne bodo različno obravnavani. Velja pa prepoznati in spoštovati posameznikove spretnosti. Častni pokrovitelj slavnostnega podpisa Listine raznolikosti Slovenija je bil predsednik Republike Slovenije Borut Pahor. (Vir: Mirjam Bevc Peressutti)

Dr. Andrej Gogala je v Enajsti šoli razkril, kako presiha voda na Krasu Ljubljana, 5. december 2017

Kam poniknejo vode na Javorniku ali Snežniku, ki sicer prejmeta veliko padavin? Kako se zlijejo v vrtače in lijake in povečajo površino in višino gladine talne vode? Ko se kaplje vode prelijejo preko roba, pride do visoke gladine talnice in poplav na kraškem polju in tedaj delujejo bruhalniki vode in nastanejo jezera. Poleg Cerkniškega so tam še Petelinjsko jezero, 17 pivških presihajočih jezer, Doberdobsko jezero na najnižjem delu krasa v Italiji (poimenovanje kras je iz slovenščine prešlo tudi v tuje jezike). Kraška polja so lahko suha, jezerska ali občasno poplavljenjena. Ljudje tam lovijo ribe, lahko pa tudi kosijo, občudujejo prelepo travniško cvetje, a seveda ne ob istem času. Kam gredo žuželke (dr. Gogala je specialist za divje čebele in mrhovinarske stenice), vodne bolhe, žabe, ribe, črni ponirki in labodi, ko se voda skozi, zaradi kislih padavin porozen in erodiran apnenec Krasa, umakne v globine? O tem je tekla beseda v zadnji Enajsti šoli, ob njej pa so se vrtele prelepe fotografije.

Šorn, M., ur. (2017) Zbornik Starost – izzivi historičnega raziskovanja, Ljubljana:Inštitut za novejšo zgodovino

Zbornik prinaša tematske sklope z naslovom: Percepcije starosti, Pokojninski sistem, Skrb za starejše in Aktivnosti starejših. V zadnjem najdemo tudi prispevek Dušane Findeisen na temo Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in dejavne starosti - o evoluciji obeh konceptov in prakse, o razvoju političnega diskurza o starosti, o vzgibih za nastanek SUTŽO itd. Mojca Šorn primerja vlogo starejših v dveh tovarnah, Dekorativni in Pletenini. Željko Oset piše o starostnem upokojevanju profesorjev od ustanovitve Univerze v Ljubljani do ZUJF-a. Andrej Studen razkrije, da so stare in onemogle podpirale občine (še danes je tako), Marija Počivavšek razišče »pokojninsko zavarovanje« trgovca s steklenino Strupi. Itd.

Ura pogovora o SUTŽO in vlogi starejših v oddaji Modrost v očeh. Vabljeni k poslušanju

Povezava do oddaje: http://audio.ognjisce.si/oddaje/Modrost_v_oceh/2017

MEDNARODNI PROJEKTI SUTŽO. KJE SMO?

Spodbujanje izobraževanja v tretjem življenjskem obdobju, P3AE in evropska identiteta
Ljubljana, december 2017

Promoting
Third Age
Education

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Na SUTŽO smo za ta projekt nedavno razvili *Spletni izobraževalni program za razumevanje evropske identitete in dejavnega staranja*. Besedno zvezo evropska identiteta srečujemo pogosto, toda ali vemo, kako je koncept nastal? V 19. stoletju je šlo za pripoved o evropski umetnosti, glasbi, literaturi, a pripovedi so se spreminjale v zadnjih 70-tih letih. Winston Churchill je v času po drugi svetovni vojni spregovoril o miroljubni "evropski družini", ki se upira rušilnim vplivom. Kasneje je pripoved imela bolj vizionarsko in čustveno obeležje. Ni bila več zgolj zdravilo za ekonomski polom po drugi svetovni vojni. Med hladno vojno je bila evropska identiteta jasnejša. V 21. stoletju jo pretresajo krize. Danes so bistvene skupne akcije. Če evropski državljani delajo skupaj, je v tem zagotovilo prihodnosti Evrope. (Vir: Dušana Findeisen)

Srebrna koda v senci milanske Scale **Milano, 13.-14. november 2017**

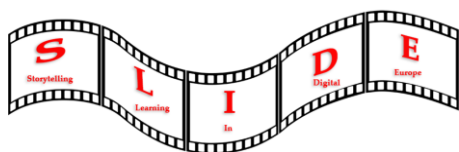
V Milanu so se "digitalni" partnerji zbrali, da pregledajo napredovanje projekta Srebrna koda. Beseda je tekla predvsem o oblikovanju učbenika na temo splošnih računalniških spretnosti in kodiranja. Šlo pa je tudi za medkulturno učenje v senci milanske Scale. (Vir: Karina Sirk)

LearnersMot ali motiviranje odraslih za učenje **Žalec, 30. november-1. december 2017**

Kako z uporabo IKT sprožiti primarno motivacijo za učenje pri manj izobraženih (angl. How to trigger primary motivation for learning in low educated adults using ICT, LearnersMot). To je nov mednarodni projekt Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje (sofinanciran je iz programa Erasmus+), ki se tematsko povezuje s predhodnimi raziskavami in projekti SUTŽO na temo disleksije pri odraslih, funkcionalne pismenosti, učenja starejših. Odkrivati si želimo značilnosti in kulturo manj izobraženih starejših, metode, načine, kako jih v izobraževanje pritegniti in tam obdržati. Prvo mednarodno srečanje v tem projektu so gostili na Ljudski univerzi

Žalec. Udeležile so se ga prof. dr. Ana Krajnc, dr. Dušana Findeisen in Marija Masnec, predsednica UTŽO Žalec. Partnerji v projektu: Edensol, Španija; Eurocrea, Italija; Eurosucces, Ciper; UPI Žalec in SUTŽO, Slovenija. Več o projektu kmalu na: <http://www.learnersmot.eu/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SLIDE, učenje s pripovedovanjem zgodb v digitalni Evropi **Rzeszow, Zakrpatje, 6.-7. november 2017**

Po domače ga imenujemo kar poljski projekt, četudi so partnerji iz več držav; Italije, Španije, Slovenije, Poljske. Četudi so ga zasnovali Italijani iz ustanove LUETEC, ki se v Neaplju že štiriindvajset let ukvarja z izobraževanjem in kulturo starejših. Na videz ga ne bo težko izvesti, kajti namenjen je predvsem izmenjavi obstoječega znanja mentorjev, povezavam med ustanovami, učenju izobraževalcev odraslih, prostovoljcev in učenju drug od drugega (Erasmus+ K2). Pa vendar projekt ima svojo temo (zgodbe, miti) in metodo: uporaba digitalnih sredstev za pripovedovanje zgodb. Navezuje se na predhodno znanje SUTŽO: Vidimo, slišimo, beremo skupaj, Umetnost pripovedovanja, CINAGE, Pisanje zgodb itd., funkcionalna pismenost. Toliko za zdaj: obstajajo programi, ki nam pomagajo risati zgodbe ... Zgodbe pa so izjemno dobrodošle v učenju. Kolegi s Portugalske si želijo projekt spremljati raziskovalno.

Več na EPALE: <https://ec.europa.eu/epale/en/blog/emerging-story-project-slide-storytelling-and-learning-digital-europe>

BBE, Gradnja mostov za Evropo (Building Bridges for Europe) in analiza metod **Ruse, 19.-22. november 2017**

Na uvodnem srečanju v Ruse v Bolgariji je arhitektka Meta Kutin predstavila Z menoj po mojem mestu, uspešen projekt naših študentov znotraj evropskega projekta Personal Town Tours. Analizirala je gradnjo metode za ustvarjanje, izmenjavo in medsebojno predajo znanja o mestu Ljubljana. Dušana Findeisen je predstavila SUTŽO in Slovenijo, Lučka Cizelj je prispevala razmišljanje o jezikovnem izobraževanju na SUTŽO. Partnerji v projektu? AGORA iz Sofije se ukvarja z lokalnim razvojem, ki temelji na prebivalcih, FEDERUNI je ena od treh italijanskih zvez univerz za tretje življenjsko obdobje, Ljudska univerza Zagreb, naša partnerska ustanova (predstavila je uspešen projekt razvoja učbenika in dela z visoko izobraženimi begunci), Univerza Angel Kančev v Ruse in seveda Ileu, DANET, Združenje obdonavskih sosedov za Evropo. V tem projektu bomo partnerji zbrali

najboljše metode za ustvarjanje in prenos znanja na starejše odrasle, jih kategorizirali in analizirali. (Vir: Lučka Cizelj)

Pristanišče v Hamburgu. Foto: Maria Helena Antunes

RefugeesIn ali Begunski časi tokrat na Ljudski visoki šoli v Hamburgu Hamburg, 4.-5. december 2017

Zakaj smo se priključili projektu? Je nadaljevanje projekta *CINAGE, Evropski film za dejavno staranje* (nedavno smo ga znova predstavili v projektu Mestne knjižnice in pod okriljem UNESCO *Skozi knjige in film do dejavnega staranja*, v aprilu pa bo na *Kulturnem bazarju* Ministrstva za kulturo). V CINAGE smo se učili delati kratke igrane filme, tu se bomo spoznali z dokumentarnim filmom. Raziskovali smo zgodbe beguncev vzornikov, vprašanje integracije in identitete, vprašanje strahu pred spremembami itd. Irski partner, filmska šola, nam pomaga projekt uresničiti. Pa še to: ste vedeli, da so nekateri vaši kolegi, na katere ste zelo navezani, v Slovenijo pribežali pred vojno in so med vami ob skupnem učenju končno našli pravi odmev nase in svojo identiteto?

Kongres starosti in staranja 27.-29. maj 2018, Coimbra, Portugalska

Ta mednarodni dogodek naj bi bil bistvenega pomena za razpravo o vprašanjih staranja kot so: staranje in nove tehnologije, nevropsihologija demence in njeni učinki na starejše, utišanje starosti: od družbenega izbrisa do prepoznanega staranja, branje klinično diskurzivnih kategorij o starosti, čuječnost v starosti. Tiha, a obetavna revolucija.

Več informacij in prijava na: <https://www.facebook.com/ageingcongress>

Napovedujemo, vabimo

Enajsta šola v knjigarni: Ženske, ki so krojile kitajsko zgodovino (Saša Chen)

9. januar 2018 ob 11.00 uri, Mladinska knjiga, Knjigarna Konzorcij, Slovenska 29, Ljubljana

Podobe časa: Predstavitev filmskega abonmaja Srečamo se v kinu 2018 (Filip Breskvar)

10. januar 2018 ob 10.00 uri, Poljanska 6, Ljubljana

Raznolikost tem in problematike na 2. konferenci IHW 2018 (International Health and Wealth)

Penang, Malezija, 28.-30. oktober 2018

Organizatorji vabijo raziskovalce in poslovneže, predstavnike vlade, nevladne organizacije na ta dogodek neodvisne mreže IHW. Ta se posveča vprašanju staranja. Konferenca obsega sedem okroglih miz, plenarne nastope, interaktivne delavnice, simpozije na posamezne teme.

http://www.ihw-conference.com/#php_tab